

Dijital kültür Üsküdar İletişim’de her yönüyle irdelendi

Bu yıl beşincisi düzenlenen ve 26-27 Nisan tarihlerinde gerçekleştirilen “dijital kültür” temalı Uluslararası İletişim Günleri etkinliği sona erdi.

Etkinlikte medya teorisyenlerinden Prof. Henry Jenkins, Ghent Üniversitesi’nden Dr. Jan De Vos ile Türkiye’nin iletişim alanında önemli isimleri sunumlar gerçekleştirdi.

İletişim Günleri etkinliğinin açılış konuşmasını yapan Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nazife Güngör, günümüzde yaşadığımız dijital devrimin ikinci teknoloji devrimi olarak adlandırıldığını ifade etti.

HABER ÜSKÜDAR

Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi

Uygulama Gazetesi

Sayı:7 Yıl:3 Mayıs 2018

Liseli gençler projeleriyle yarıştı

Üsküdar Üniversitesi ve İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile bu yıl beşincisi düzenlenen Bilim ve Fikir Festivali’nde 3 kategoride toplamda 42 ödül dağıtıldı. Üsküdar Üniversitesi Emir Nebi Konferans Salonu’nda düzenlenen ödül törenine Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Orhan Erdem, Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Adnan Tanrıverdi, İstanbul Vali Yardımcısı Ahmet

Hamdi Usta, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürü Ömer Faruk Yelkenci, Üsküdar Kaymakamı Murat Sefa Demiryürek ve birçok davetli katıldı.

Ödül töreni, Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan’ın açılış konuşması ile başladı. Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan, festivale

ilginin her yıl giderek arttığını görmekten mutlu olduğunu belirterek “Milli Eğitim Müdürlüğü önemli destek verdi, sahip çıktı. Okul müdürlerimiz, rehber öğretmenler festivale sahip çıktı ve öğrencilerde proje heyecanı oluştu. Her yıl daha güzel projeler geliyor” dedi.

Devamı sayfa 2’de

İstanbul’da trafiğe takılmadan ulaşım

07. sayfa

Belgrad ormanı delik deşik

09. sayfa

Çocuk her yerde çocuk

12. sayfa

5. Bilim ve Fikir Festivali ödülleri verildi

■ Burak Demirbaş & Nilay Tuğçe Bostancı

Üşküdar Üniversitesi ve İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile bu yıl beşincisi düzenlenen Bilim ve Fikir Festivali'nde 3 kategoride toplamda 42 ödül dağıtıldı.

Üşküdar Üniversitesi Emir Nebi Konferans Salonu'nda düzenlenen ödül törenine Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Orhan Erdem, Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Adnan Tanrıverdi, İstanbul Vali Yardımcısı Ahmet Hamdi Usta, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü Ömer Faruk Yelkenci, Üşküdar Kaymakamı Murat Sefa Demiryürek ve birçok davetli katıldı. Üşküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan, festivale ilginin her yıl giderek arttığını görmekten mutlu olduğunu belirterek "Millî Eğitim Müdürlüğü önemli destek verdi, sahip çıktı. Okul müdürlerimiz, rehber öğretmenler festivale sahip çıktı ve öğrencilerde proje heyecanı oluştu" dedi.

Her yıl daha güzel projeler geliyor

Ödül töreni, Üşküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan'ın açılış konuşması ile başladı. Tarhan konuşmasında şunları söyledi: "Bundan beş sene önce hem proje hem festival bir arada var mı diye araştırmak üzere yola çıktık ve araştırmalarımız sonucu sadece Amerika'da bir eyalette fikir festivali adı altında bir etkinlik bulduk. Sonrasında çalışmalarımızı hızlandırdık ve gençler hem eğlenir hem de öğrenirken öğrensin istedik. Her yıl daha güzel projelerin geldiğini görüyoruz. Öğrencilerin daha çok ilgi gösterdiğini görüyoruz. Bu aslında Türkiye'nin geleceği için çok ümit verici ve olumlu. Gençlerdeki bu heyecan çok değerli. Özellikle gençlerin ego ideallerinin olması, hayatlarında tutkulu projelerinin olması, bunun için bir çaba içerisinde olmalarının, günlük yaşantılarda popüler kültürün insanı harcayan yaklaşımlarına karşı en güzel çözümlerden birisi olduğunu görüyoruz. Çünkü gencin uğrunda çile çekilecek bir amacı olmalı. Bir amacı olan bir genç hem kendisine faydalı olur hem de insanlığa faydalı olur."

Anı yaşa değil, anda yaşa

Konuşmasında "Anı yaşa felsefesi ile harekete geçen sadece gençler değil" diyen Prof. Tarhan, "Anı yaşayı biz karıştırıyoruz. Aslında onun anda yaşa olması lazım. İnsan bu anda yaşayacak ki geçmişe ve geleceğe takılıp da lüzumsuz yere zihnini meşgul etmesin diye söylenen bir söz. O aslında anı yaşa diyerek kişinin vur patlasın çal oynasın, zincirleri kır, duvarları yık, kafana göre yaşa tarzındaki bir yaklaşım. Bu gençleri ve insanımızı harcayan bir yaklaşım. Bu maalesef popüler kültürün bir tuzağı. Bizim Hollywood kültürünün bu tuzağına karşı gençlere nitelikli ortamlar sunmamız ve önlerine iyi hedefler koymamız gerekiyor" dedi.

Orhan Erdem: "Bu festival çok değerli"

Millî Eğitim Bakan Yardımcısı Orhan Erdem ise ödül töreninde yaptığı konuşmada, "Bu toplumda birisinin bir fikri olduğunda, yeni bir şey söylemek istediğinde 'icat çıkarma' diye hep baskı altında tuttuk ve uzun yıllar dünyada her alanda gelişmeler yaşanırken bizler bekledik" dedi. Erdem, teknolojiye gelişmeler doğrultusunda müfredata kodlama eğitimi gibi dersler koyduklarını belirterek, "Gençlerimizin artık yazacakları bir programla, bir yazılımla dünyada çok öne çıkabilecekleri bir dönemi yaşıyoruz."

Dünyanın en zengin firmaları yazılım firmaları oldu. Yılların o endüstriyel kazanımları bir anda yazılıma döndü ve bunu için kodlama eğitimini Millî Eğitim'de 4 ve 5. Sınıfta mecburi ders yaptık. 6, 7, 8. sınıflarda seçmeli ders yaptık. Gençlerimizi inovasyon, inovatif düşünme gibi kavramlarla buluşturmak istiyoruz. Bu bakımdan Üşküdar Üniversitesi'nin beş yıl önce başladığı bu projenin çok değerli olduğuna inanıyoruz" diye konuştu.

460 proje katıldı

171 okuldan 460 projenin katıldığı yarışmada üniversite öğretim elemanlarının yaptığı değerlendirmeler sonucunda 190 proje ilk turu geçti. Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri olarak 3 farklı alanda yapılan yarışmada birincilere 6000 TL, ikincilere 4000

TL, üçüncülere 2000 TL ve 4-14 arasında sıralamaya giren projelere ise 500 TL değerinde mansiyon ödülleri verildi.

Uzangaç, sağlık bilimleri birincisi

Sağlık Bilimleri kategorisinde Güç Kardeşler Anadolu Lisesi'nden Caner Keleş, Berfin Keleş ve Dilara Çalışkan'ın "Uzangaç" isimli projesi birinci oldu. İkinciliği, Özel Eğitim ve Yaşam Merkezi Avcılar Okyanus Lisesi, Fen ve Proje Lisesi'nden Naz Ela Başaran "Nano Kabuklar" isimli projesiyle elde etti. Özel Mürüvvet Evyap Koleji ve Fen Lisesi'nden İrem Su Uçar ve İrem Cansu Aydın, "Kekik, Kakule ve Menengiç Ekstratlarının Ev Yoğurdu Üzerindeki Antifungal Etkisi ve Biyoplastik Kapak Yapımı" projeleri ile üçüncü oldular.

Anadolu'nun Piramitleri, sosyal bilimler birincisi

Sosyal Bilimler kategorisinde Özel Esenkent Okyanus Anadolu ve Fen Lisesi'nden Halime Şılan Bilgin, "Anadolu'nun Piramitleri" isimli projesiyle birinciliği kazandı. İkinciliği, Özel Asfa Ahmet Mithat Anadolu Lisesi'nden Huri Beyza Filizfidanoğlu ve Gözde Türkmen, "Kahvehaneden Kiraathaneye Dönüşümde Bir Oku(t) ma Projesi Üşküdar Örneği: Çaylar Şirketten" isimli projeye elde etti. Özel Asfa Ahmet Mithat Anadolu Lisesi'nden Betül Akcura ve Vildan Elif Aydan ise "VIII. YY - ∞ YY Türk Dili Yılı: "DAĞARCIK" isimli oyunu ile üçüncü oldular.

Nar Kabuğu Ekstresi, fen ve teknoloji bilimleri birincisi

Fen ve teknoloji bilimleri kategorisinde Özel Esenkent Okyanus Anadolu ve Fen Lisesi'nden Burak Şenççek ve Kerem Dalmış, "Nar Kabuğu Ekstresinden Antibakteriyel ve Antifungal Gıda Kalkanı" başlıklı projeleriyle birinciliği elde ettiler. Özel Çınar Anadolu ve Fen Lisesi'nden Muhammed Emin Kıyağan, "Doğal Beton" isimli projesiyle ikinci oldu. Beylikdüzü Uğur Temel Lisesi'nden Fevzi Kalabak ise "Karbonol" isimli projesiyle üçüncülüğü elde etti.

Psikoloji Günleri, öğrencileri duayenlerle buluşturdu

(HÜR Haber Merkezi) Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi tarafından, Eğitim ve Araştırma Kulübü ve Psikoloji Kulübü'nün desteğiyle düzenlenen 2. Psikoloji Günleri önemli isimleri öğrencilerle buluşturdu. Etkinliğin açılış konuşmasını yapan Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji Bölüm Başkanı Prof. Dr. Sırrı Akbaba, insanın kendini tanımasının ilgi, yeti ve yeteneklerinin farkına varmasıyla mümkün olduğunu belirtti. İyi ve başarılı psikologların işlerini severek yaptıkları olduğunu ifade eden Akbaba, "Şu anda buraya gelmiş olan arkadaşlarımız da tahmin ediyorum ki aynı düşünce içerisinde, yani bu meslekte tam yetkin hale nasıl gelirim, bunun peşindeler" dedi.

Prof. Dr. Nevzat Tarhan: "İyi psikolog olmanın ilk şartı iyi insan olmak" Üsküdar Üniversitesi Rektörü, Psikiyatrist Prof. Dr. Nevzat Tarhan, psikoloji öğrencilerine iyi psikolog olmak için tavsiyelerde bulundu. Prof. Dr. Tarhan, iyi

psikolog olmanın ilk şartının iyi insan olmakla mümkün olacağını söyledi. Dünyada pozitif psikolojinin son 20 yılda önemini anlaşıldığını belirten Tarhan, Harvard Üniversitesi'nin bu yıl pozitif psikolojiyi ders olarak koyduğunu ve bu dersin en çok tercih edilen ders olduğunu söyledi.

Prof. Dr. Nevzat Tarhan, "Kendini tanıma, stres yönetimi, öfke yönetimi, bağışlayıcılık, bütün bu özellikler pozitif psikolojide yer alıyor. Aslında değerler eğitimi deniyor ama eğitim, değer içerikli eğitimidir. Pozitif psikoloji de değer içerikli eğitimidir. İyi psikolog olmanın ilk şartını biz iyi insan olarak belirledik. Bir insan iyi insan olmayı başardıktan sonra iyi psikolog olabilir" diye konuştu. Prof. Dr. Nevzat Tarhan, psikolog adaylarına mutlaka kanıta dayalı terapi yapmalarını tavsiye ederek, "İnsana dokunuyorsak muhakkak ölçekbilmemiz gerekiyor. Yaptığımız işi kanıta dayalı ölçekbilmek çok önemli" dedi.

Prof. Dr. Öget Öktem: "Hastayla göz teması sağlayın ve güler yüzlü olun"

Türkiye'nin ilk nöropsikoloğu olan Prof. Dr. Öget Öktem, geçmişten günümüze nöropsikolojik değerlendirme alanında yapılan çalışmalar ve kullanılan yöntemler hakkında bilgiler verdi. Öktem, "Hastayla mutlaka göz teması sağlamak hastaya motivasyon sağlar."

Güler yüzlü olunmalı. Hastanın performansını, kendi maksimumuna çıkarmak için hasta karşısında destekleyici bir tavır içinde olmak gerekir" dedi. Psikoloji Günleri etkinliği kapsamında Prof. Dr. Hürol Fıçıoğlu, Prof. Dr. Sirel Karakaş ve Dr. Öğretim Üyesi Meltem Narter, Dr. Öğretim Üyesi Özner Öncül, Prof. Dr. Nuray Karancı, Prof. Dr. Zeynep Aycan ve Dr. Öğretim Üyesi Çiğdem Yavuz Güler de sunumlar gerçekleştirdi.

Üsküdar Üniversitesi'nde beş programa FEDEK akreditasyonu

(HÜR Haber Merkezi)

Eğitimde kaliteyi ilke edinen Üsküdar Üniversitesi FEDEK değerlendirmesini başarıyla tamamladı. Değerlendirme sonucunda Psikoloji Türkçe ve İngilizce, Moleküler Biyoloji ve Genetik Türkçe ve İngilizce ile Felsefe bölümleri FEDEK akreditasyonuna sahip oldu.

Türkiye'de Fen – Edebiyat fakültelerinde eğitimin kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak amacıyla 2009 yılında kurulan FEDEK (Fen, Edebiyat, Fen-Edebiyat, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakülteleri Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği) Üsküdar Üniversitesi'nin ilgili programlarını da değerlendirdi.

Değerlendirme sürecini başarıyla tamamlayan İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi bünyesindeki Psikoloji bölümünün Türkçe ve İngilizce programları ile Felsefe bölümü ve Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi bünyesindeki Moleküler Biyoloji ve Genetik Türkçe ve İngilizce programları FEDEK tarafından akredite edildi.

Tıp bayramında Tıp Fakültesi müjdesi

(HÜR Haber Merkezi) Davranış bilimleri ve sağlık alanında ülkemizin ilk tematik üniversitesi olan Üsküdar Üniversitesi'nde Tıp Fakültesi resmen kuruldu. Kuruluş kararı Tıp Bayramı'nın kutlandığı 14 Mart'ta Resmi Gazete'de yayımlandı.

Tıp Fakültesi'nin kurulmasıyla üniversitedeki fakülte sayısı beşe yükseldi. Halen Üsküdar Üniversitesi bünyesinde İletişim, Sağlık Bilimleri, Mühendislik ve Doğa

Bilimleri ile İnsan ve Toplum Bilimleri Fakülteleri eğitim veriyor. Ayrıca, Sağlık Bilimleri Meslek Yüksek Okulu da çok sayıda programla eğitimlerine devam ediyor.

2019-2020 eğitim yılında öğrenime başlamayı planlayan Tıp Fakültesi'nde öğrenciler üniversitenin uygulama ortağı olan NİSTANBUL Beyin Hastanesi ile NP Etiler ve NP Feneryolu Tıp Merkezlerinde staj ve uygulama fırsatlarından da yararlanabilecekler.

Dijitalin altın çağını yaşıyoruz

(HÜR Haber Merkezi) Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Medya Kulübü tarafından düzenlenen “Yeni Medya Sektörle Buluşuyor” etkinliğinde konuşan Onedio editörleri başarı hikayelerini öğrencilerle paylaştılar.

Üsküdar Üniversitesi Nermin Tarhan Konferans Salonu’nda düzenlenen etkinliğin açılışında bir konuşma yapan İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nazife Güngör, “Öğrencilerimizin sektörle buluşması çok önemli. Sektörden gelen konuklarımızı dinlemeleri, deneyimlerinden yararlanmaları çok önemli. Bizim umudumuz öncelikle burada sizleri öğrencilerimizle buluşturmak, daha sonra da birlikte stajlar yoluyla bu pırıl pırıl gençleri geleceğe en iyi şekilde hazırlamak” dedi. Dr. Öğretim Üyesi Gül Esra Atalay’ın moderatörlüğünü yaptığı söyleşiye Onedio ekibinden video editörü Hasan Karakuş, sponsorlu içerik editörü Zeynep Çalışkan ve içerik editörü Soner Çağlayan katıldı.

Facebook içerik temelli, YouTube star odaklı

Onedio video editörü Hasan Karakuş, ürettikleri videolar ve video yayıncılığı alanındaki eğilimler hakkında

bilgiler verdi. Temelde iki video platformu olduğunu ifade eden Hasan Karakuş, Facebook kullanıcılarının içerik temelli videoları, YouTube kullanıcılarının ise star odaklı videoları tükettiklerini söyledi. “Biz, Onedio olarak Facebook’tan biraz uzaklaştık, YouTube videolarına yoğunlaşacağız” diyen Karakuş, YouTube izleyicisinin izleme alışkanlıklarının çok farklı olduğunu belirtti. “Biz YouTube’da uzun soluklu seriler üreteceğiz” diyen Karakuş, üniversiteler arası bilgi yarışması da yapacaklarını belirtti.

Hedef kitleyi anlamak çok önemli

Onedio sponsorlu içerik editörü Zeynep Çalışkan, sponsorluk içerik üretiminin ne anlama geldiğini ve bu sürece nasıl başladıklarını anlattı. “Sponsorlu içerik bir ihtiyaçtan doğdu. Reklam kampanyaları yürüten firmalar bizi buldu, içeriklerimizi beğendi” diyen Çalışkan, reklam kampanyalarının dijital ayağını yürüttüklerini ifade etti. “Öncelikle hedef kitleyi tanımlamaya başlıyoruz. Hedef kitleyi anlamak çok önemli” diyen Çalışkan, Onedio’da hiç kimsenin gereksiz reklama maruz kalmadığını söyledi.

Herkes dijitalde

Günümüzde herkesin dijital platformlarda olduğunu ifade eden Zeynep Çalışkan, “Annelerimiz babalarımız da dijitalin içinde. Bizim bile görmediğimiz filtreleri kullanmaya başladılar. Yorumlara gif koymayı öğrendiler. Onlar da bu seviyeye geldiklerine göre gerçekten dijitalin altın çağını yaşıyoruz” dedi.

Sosyal medya en önemli haber kaynağı

Onedio’da gündeme moderatör ekibin baktığını ifade eden içerik editörü Soner Çağlayan, Onedio’nun 2017’de haber formatını değiştirdiğini ve diğer haber sitelerinden farklılaşmaya başladığını, moderatör ekibin sosyal medya platformlarında gündemde olan konuları takip ettiğini ve öne çıkan konuları ele alan haberler yaptığını ifade etti. Bu formatta önce olayın anlatıldığını, ardından da sosyal medyadaki tepkilerin verildiğini belirtti. “Güzel bir akış oluyor. İnsanların fikir sahibi olmasını sağlayan bir içerik oluşturuluyor” diyen Çağlayan, fark yaratan bu formatın beğenildiğini söyledi.

Üsküdar Üniversitesi okur temsilcilerini buluşturdu

(HÜR Haber Merkezi)

Türk medyasının üç önemli okur temsilcisi Üsküdar Üniversitesi Yeni Medya Kulübü’nün düzenlediği söyleşide öğrencilerle buluştu. Hürriyet okur temsilcisi Faruk Bildirici, Milliyet okur temsilcisi Belma Akçura ve Sabah okur temsilcisi İbrahim Altay, okur temsilciliğinde yaşadıkları deneyimleri paylaştılar.

Okur temsilciliği en etkili özenetim kurumu

Moderatörlüğünü Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Medya ve Gazetecilik Bölüm Başkanı Prof. Dr. Süleyman İrvan’ın yaptığı söyleşi, Nermin Tarhan Konferans Salonu’nda yapıldı. Prof. Dr. İrvan, söyleşinin açılışında konukları tanıttıktan sonra kendisinin de KKTC’de bir gazetede okur temsilciliği deneyimi yaşadığını ve okur temsilciliği kurumunun en etkili özenetim kurumu olduğuna inandığını ifade etti.

Okur temsilciliği müşteri temsilciliği değil

Söyleşide ilk sözü alan Hürriyet gazetesi okur temsilcisi Faruk Bildirici, “Bizi müşteri hizmetleri sanıyorlar” dedi. “Okurlar, okur temsilciliğini müşteri temsilciliği gibi görüyor. Sürekli destek bekliyor ve ne isterlerse olsun istiyorlar” diyen Bildirici, okur temsilcilerinin medya kuruluşlarında genelde sevilmeyen kişiler olduğunu ifade etti. Bildirici şunları söyledi: “Hollandalı bir arkadaşım yıllar önce ombudsmanları gazetelerde kimse sevmez demişti. Ben hiç öyle olacağını sanmıyorum diye karşılık vermiştim ama öyle de oldu, sekiz yıl sonra Hollandalı arkadaşım haklı çıktı. Ben gazetenin iyiliği için şikayetleri yukarıya taşıdım ama bu sefer sevilmemeye başladım.” Faruk Bildirici, okur temsilciliğini doğru dürüst yapabilmek için ideal bir gazetecilik ortamına gerek olduğu şeklindeki görüşlere katılmadığını, ideal gazetecilik yapıldığı zaman zaten okur temsilciliğine gerek kalmayacağını belirtti.

Biz bir köprüyüz

Milliyet gazetesi okur temsilcisi Belma Akçura, okur temsilcisi kavramı yerine ombudsmanlığı kullanmayı tercih ettiğini belirtti. Akçura, “Ben ne okuyucuyu ne de gazeteyi temsil ediyorum. Ben ikisi arasındaki köprüyüm. Gelen tepkileri çok iyi incelemek gerekiyor. Şikâyet geldiği zaman yazı işlerinden savunma istiyorum ama bunu suçlamak amaçlı yapmıyorum. İki tarafın yazdıklarını kıyaslıyorum ona göre karar veriyorum” dedi. Akçura, okur temsilciliğinin özünde bir hak savunuculuğu olduğunu, gazetecilere mesleki etik kuralları hatırlattığını ifade etti. “Ombudsmanlık konusunda bir gerçek durum var, bir de ideal olan var” diyen Akçura, medyanın durumu iyileşmeden ombudsmanlığın ideal bir şekilde yapılamayacağını belirtti.

Kopyala yapıştır haberciliğinden vazgeçilmesi gerekiyor

Söyleşide konuşan Sabah gazetesi okur temsilcisi İb-

rahim Altay, internet gazeteciliğinin yaygınlaşmasıyla okur temsilciliğinin daha zor hale geldiğini söyledi. “Eskiden basılı gazetede yüz kadar haber yayımlanırdı ama şimdi web sayfasına günde beş yüzden fazla haber giriliyor” diyen Altay, şikâyetlerin arttığını ve haber takibinin zorlaştığını ifade etti. Türk medyasının en önemli sorununun özgün içerik üretememek olduğunu kaydeden İbrahim Altay, “Artık orijinal haber çok az. Bütün haberler aynı olmaya başladı. Ajanslardan haber alınıyor, kopyala yapıştır yapılıyor ve her sitede aynı haber yayımlanıyor. Bu habercilikten uzaklaşmak ve orijinal haber üretmek gerekiyor” dedi. Gazetede ne kadar orijinal haber yayımlandığına ilişkin yaptığı araştırmaya da değinen Altay, durumun hiç iç açıcı olmadığını ifade etti. Söyleşi, öğrencilerin sorularına verilen cevapların ardından Prof. Dr. Süleyman İrvan’ın katılımcılara plaket takdimi ve toplu fotoğraf çekimiyle sona erdi.

Doç. Dr. Arda Odabaşı'na Yılın İletişim Araştırması Ödülü

Doç. Dr. Arda Odabaşı

Prof. Dr. Halil Nalçaoğlu

(HÜR Haber Merkezi)

Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo-Televizyon ve Sinema Bölümü Başkanı Doç. Dr. Arda Odabaşı, "Milli Sinema" adlı eseriyle İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD) tarafından Yılın İletişim Araştırması Ödülü'ne layık görüldü.

İletişim Araştırmaları Derneği (İLAD) tarafından her yıl düzenli olarak verilen ödüller kapsamında İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde tören düzenlendi. Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. Arda Odabaşı Yılın İletişim Araştırması Ödülü, Hürriyet gazetesi okur temsilcisi Faruk Bildirici de Hıfzı Topuz İletişim Onur Ödülü ile ödüllendirildi. Arda Odabaşı ödülünü İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Halil Nalçaoğlu'nun elinden alırken, Faruk Bildirici'nin ödülünü ise duayen iletişimci Hıfzı Topuz verdi.

Doç. Dr. Arda Odabaşı 2017 yılında yayımlanan "Milli Sinema: Osmanlı'da Sinema Hayatı ve Yerli Üretime Geçiş" adlı eseriyle iletişim çalışmaları alanına yaptığı katkı nedeniyle ödüllendirildi. Faruk Bildirici'ye ise ödülün, "Ger-

çeklerin peşinde koşan, sorgulayan ve araştıran gazetecilik ve iletişim anlayışı; gücün ve güçlünün yanında bir gazetecilik yerine, güçten ve güçlüden zarar görenlerin ve gerçeğin yanında yer alan duruşu ve yazıları nedeniyle" verildiği ifade edildi.

Panelde medya etiği tartışıldı

Ödül töreninin ardından İLAD Başkanı Prof. Dr. Aysel Aziz'in moderatörlüğünde bir panel gerçekleştirildi. Teknoloji Çağında Medya ve Etik başlıklı panelde konuşan Hıfzı Topuz, medya etiği konusunda ciddi bir kriz olduğunu ifade etti. Medya etiğini iletişim danışmanlığı perspektifinden değerlendiren Sibel Asna ise halkla ilişkiler mesleğinin medya ile çıkar ilişkisine girmeden de yapılabileceğini, etik değerlerin her iki meslek için de çok önemli olduğunu vurguladı. Faruk Bildirici de son yıllarda medya etiğinde görülen erimeden söz etti. Medyanın girdiği bataktan çıkabilmesi için etik değerleri yeniden keşfetmesi gerektiğini ifade etti. Doç. Dr. İtir Erhart ise sivil toplum perspektifinden medya etiğinde yaşanan sorunlara değindi.

Ödevden ödüllere ve festivallere uzanan yolculuk

■ Beyza Bıyıkoglu

Üsküdar Üniversitesi Radyo-Televizyon-Sinema 3. Sınıf öğrencisi Emre Çelik çektiği kısa filmle art arda başarılarla imza attı. Final ödevi amacıyla çektiği "Kırmızının Uykusu" adlı filmi önce Adana Kısa Film Festivalinde ardından TRT Geleceğin İletişimciler Yarışması Televizyon Yayıncılığı kategorisinde dereceye girdi. Emre Çelik çektiği filmiyle şimdilerde uluslararası platformlarda ülkemizi temsil etmeye hazırlanıyor.

Filmin içeriğinden biraz bahseder misiniz?

Biz filmle tüketim toplumunu eleştirmek istedik. Ben kalabalık bir ortama girince insanların ne yaptıklarına bakarım, telefonlarla mı oynuyorlar, sohbet mi ediyorlar, bunları gözlemlerim. Kalabalık ortama girince dışarıya çıkarım, insanlara bakarım, genellikle telefonlarıyla oynarlar. İşte tüketim toplumunu bilirsiniz, McDonalds, Burger King, bunlar hep doludur.

Nasıl başladınız?

İkinci sınıfta kısa film çekmeye karar verdim, sınıf arkadaşlarımla ekip oluşturmaya başladık, aslında ödev olarak teslim etmemiz gerekiyordu. Ekip oluşturduk, oyuncu bulduk, mekânlara baktık, senaryomuzu hazırladık.

Peki senaryo süreci nasıl gelişti?

Senaryo süreci epey uzun sürdü. Kesinleştirdik, sonra tekrardan başa aldık, çıkarmalar yaptık, çekim aşamasında da çıkardığımız sahneler oldu. Çektik hoşumuza gitmedi, kurguda kullanmadık veya o an çekerken bu olmasa da olur dedik, çekmedik. Çekim aşamasında epey aksilikler yaşadık. Çekim yapacağımız bir harabe vardı, orası iki gün öncesinde yıkılmaya başlamış, duvarlar çökmüş, gittiğimizde kapısına kilit vurulmuştu. Emlakçıyla görüştük, tekrardan açtırdık.

Senaryoyu tek başınıza mı yazdınız?

Bu işe Baki Kalma ile başladık, sınıf arkadaşım. Fikir aklıma gelmişti, dedim işte şöyle bir senaryo var, olur mu? Olur, dedi. Ben senaryo aşamasında tek başıma

güzel bir şey yapamayacağımı biliyordum. Senin görmediğin şeyi başkası görebiliyor, hatayı yakalıyor, bir de ekiple çalışınca daha güzel şeyler çıkıyor ortaya. Biri ortaya bir fikir atıyor, sürekli fikir geliyor, mesela biri başka bir şey diyor, sen bir şey diyorsun, o şekilde bir iki gün bir evde buluşup senaryo üzerinde çalıştık, en son bitirdik senaryoyu, çekim aşamasına geçtik.

Hedefiniz neydi başlarken?

Benim ilk projemdi, daha önce hiç kısa film çekmedim. Başlarken aslında kendimi denemek, sınamak istiyordum ne yapabilirim, ne edebilirim gibisinden. Ekip oluştuktan sonra çekmeye başladık, kurgu aşamasında iki ay gibi bir süre uğraştım, kısa film olmasına rağmen bir hayli uğraştım. Filmi çıkardıktan sonra şansımı deneyeyim dedim. Açıkçası festivallerle ilgili hiçbir bilgim yoktu, güzel oldu olmadı pek karar veremiyordum. Ben fazla da beğenmedim filmi, belki küçük bir bölümü gözüme hoş geliyor, geri kalan kısımları pek hoşuma gitmiyordu. Zaten ilk filmim bu benim.

Festival süreçleri nasıl gelişti?

Türkiye'de yirmiye yakın festivale gönderdim filmi, iki festivalden geri dönüş aldım. Biri Adana Film Festivali'ydi, orada filmim finalist oldu. Ardından TRT'den geri dönüş aldım, ödül aldığım haberi geldi, Ankara'ya gidip ödül aldım. Sonra yine festivaller açıklanmaya başladı, epey bir süre boşluk olmuştu ve ben ümidi kesmeye başlamıştım bir şey olmayacak diye. İki hafta önce mail geldi Fransa'dan. Fransa'da Clermont Film Festivali'ne Türkiye'yi temsilen filmler gidiyordu, oradan geri dönüş aldım. Festival kataloğunda bulunacak, yani Türkiye'yi temsil ediyoruz orada, 15 film arasına girdi. Üç gün önce de İtalya'dan haber aldım, orada da film festivaline kabul edildi. Haziran ayında festival başlayacak ve sonuçlar belli olacak.

Peki filminizin TRT'den, Adana Film Festivali'nden ödül alması nasıl bir duygu?

Güzel bir duygu ama ben filmi yöneten olmama rağmen sanırım onlar kadar beğenmedim. Tamam, ben seviniyorum, beni çok sevindirdi ama şaşırdım da, beklemiyordum açıkçası. Ödül alınca hem şaşırdım hem sevindim, güzel bir duygu.

Nöromitlere inanmayınız

(HÜR Haber Ajansı) Üsküdar Üniversitesi tarafından düzenlenen 4. Nöropazarlama Zirvesi, bilim dünyasından uzmanları ve sahada çalışan profesyonelleri öğrencilerle bir araya getirdi. Zirvede konuşan Prof. Dr. Sinan Canan, “Mozart dinleyen çocuk dahi olur gibi nöromitler doğru değildir” dedi.

Üsküdar Üniversitesi Altunizade Yerleşkesi Nermin Tarhan Konferans Salonu’nda düzenlenen zirvenin açılış konuşmasını yapan Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nazife Güngör, Üsküdar Üniversitesi’nin nöropazarlama programına sahip olmasının yeniliklere açık, cesur ve dünya trendini izleyen bir üniversite olmasının önemli bir göstergesi olduğunu söyledi. Nöropazarlamanın nörobilim, iletişim, psikoloji ve pazarlama olmak üzere dört önemli sacayağı bulunduğunu ve bu dört sacayağının iyi bir bilimsel

çocuk dahi olur” gibi nöromitlerden de söz eden Prof. Dr. Canan, “Hiç gerek yok, annesiyle oynayan çocuk da dahi olur. Anneyle oynamak çocuğun dahi olması için yeterli olur” dedi. Prof. Dr. Sinan Canan, insan beyninin 3,5 milyar yıllık bir Ar-Ge sürecinin ürünü olduğunu belirterek “Beynimiz bir makine ya da bilgisayar değildir. Nörobilim dünyanın en karmaşık sorunuyla uğraşır. Nöropazarlama şakaya gelmez, ciddi bir araştırma alanıdır. Uzman bir beyin olmadan hiçbir araştırma size nihai sonucu veremez” dedi.

Prof. Dr. Oğuz Tanrıdağ: “Nöro, şaka kabul etmez”

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Nörobilim Anabilim Dalı Başkanı ve NİSTANBUL Beyin Hastanesi Nöroloji Uzmanı Prof. Dr. Oğuz Tanrıdağ, “Nöropazarlama: İnsan Doğasını Öğrenmeye Bir Adım Daha” başlıklı konuşmasında nöropazarlamayı öğrenmek için nöro kavramının iyi bilinmesi gerektiğini belirterek, “Nöro, şaka kabul etmez bir kavramdır. Eğer nöropazarlamaya ilgi duyuyorsanız bunları iyi öğreneceksiniz. Pazarlamaya ilgi duyabilirsiniz, nöropazarlama yeni bir kavram olarak çok hoşunuza gitmiş de olabilir. Yeni keşiflerden hoşlanmış olabilirsiniz, yeni modalar peşine takılmış olabilirsiniz, nöroyu öğrenmeden nöropazarlamadan hiçbir şey anlamayacağınıza garanti veriyorum” diye konuştu. “İnsanı nasıl anlıyorsak nöropazarlamayı da öyle anlamalıyız” diyen Prof. Dr. Tanrıdağ, insanın bilinçaltı, duyguları, inançları, grubu, statüsü ve bunlara göre tercihleri olan bir varlık olduğunu belirterek, “Bu özellikler insana özgürlüğünün ve

robot haline gelirsiniz. Bu yaklaşımıyla nöropazarlama insanı anlamaya yönelik yeni bir adım oluşturur” dedi. Konuşmasında sosyal nörobilim çağında olduğumuzu da ifade eden Tanrıdağ, “Beyin, davranışları, tercihleri, kararları otomatik ya da mekanik olarak üreten bir yapı değildir” dedi.

Hanzade Acar: “Satın almaya duygularımızla karar veriyoruz”

Pazarlama tasarımcısı Hanzade Acar, “Pazarlama ve Nöropazarlamada Hikâye Anlatımı” başlıklı konuşmasında markaların bir hikâyeye sahip olması gerektiğini belirterek, “Çünkü hikâyeye anlatmak duyguları harekete geçiriyor. Bizler bir şey satın almaya karar verirken duygularımızla karar veriyoruz” dedi.

Prof. Dr. Sinan Canan

sentezle Üsküdar Üniversitesi’nde bir araya getirildiğini söyleyen Güngör, “Umarım bu alanda bilinçli ve başarılı uzmanların yetişmesine öncülük edeceğiz” dedi.

Prof. Dr. Sinan Canan: “Nöropazarlama ciddi bir araştırma alanıdır”

Üsküdar Üniversitesi Psikoloji Bölümü Öğretim Üyesi ve Nöropazarlama Yüksek Lisans programı Başkanı Prof. Dr. Sinan Canan, “Nöro-Many” başlıklı konuşmasında nöro çağının içerisinde bulunduğumuzu ve nöro kavramının günümüzde her şeyin başına eklenmesine dikkat çekti. Prof. Dr. Canan, nöropazarlama ve nörobilim programları ile bu alanda gerçek bilgiye ulaşmak isteyen kişilere yardımcı olmayı hedeflediklerini, nörobilimin sınırlarını iyi bilen uzmanlar yetiştirmeyi istediklerini söyledi. Günlük yaşantımızda beyin ve nörobilim konusunda karşımıza çıkan “Beynimizin sadece yüzde 10’unu kullanıyoruz, Mozart dinleyen

Prof. Dr. Oğuz Tanrıdağ

özgünlüğünün şifrelerini sağlar. Nöropazarlamanın başarısı insanın bu özelliklerinin hesaba katılmasından geçer. Eğer tutkuları, duyguları devre dışına çıkarırsanız kendinizi robotlaştırırsınız. Eti, kanı, siniri olan bir

Hanzade Acar

Oturlumlarda nöropazarlama tartışıldı

Üsküdar Üniversitesi tarafından düzenlenen 4. Nöropazarlama Zirvesi’nde konuşmaların ardından gerçekleştirilen oturumlarda nöropazarlamaya ilişkin konular tartışıldı. İlk oturumda ThinkNeuro yöneticisi ve Altınbaş Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Yener Girişken ile YouthWorks Ajans Başkanı Serhat Gürcü, dijital reklamların etkili olup olmadığını irdlediler. İkinci oturumda Neuro Discover yöneticisi Kılınç Orhan Erdemir ile Akbank Direkt Bankacılık Satış ve Pazarlama Bölümünden Rıza Doruk Ercan, dijital dünyanın nörobilimsel temelleri hakkında bilgiler verdiler. Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Dinçer Atlı’nın moderatörlüğünde gerçekleşen lisansüstü öğrenci kolokyumunda ise Nöropazarlama programı yüksek lisans öğrencileri Ayşe Naz Hazal Sezen, Seçil Damla Kayaalp ve Nazan Özünlü, üzerinde çalıştıkları projeleri anlattılar.

Tüketici beynini laboratuvarda inceliyorlar

Üsküdar Üniversitesi bünyesinde kurulan Nöropazarlama Araştırma Laboratuvarı'nda yüksek lisans öğrencileri deneysel çalışmalarla tüketici davranışlarını anlamaya çalışıyorlar.

Türkiye'nin nöropazarlama uzmanlarını yetiştirerek pazarlama iletişimi sektörüne nitelikli insan kaynağı sağlamak ve nöropazarlamayı bilimsel düzeyde araştırmak hedefiyle eğitime başlayan Nöropazarlama Yüksek Lisans Programı çerçevesinde kurulan Nöropazarlama Araştırma Laboratuvarı, yüksek lisans öğrencilerine önemli deneyimler kazandırıyor.

Üsküdar Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi öğretim üyesi ve Nöropazarlama Yüksek Lisans Programı Başkanı Prof. Dr. Sinan Canan, nöropazarlamanın bireylerin satın alma davranışlarını bilimsel anlamda ortaya koyabilmek amacıyla ortaya çıkan ve umut bağlanan yeni bir alan olduğunu ifade ediyor.

Nöropazarlama, nörobilim tekniklerini kullanıyor

Nöropazarlamanın nörobilim tekniklerini kullanarak pazarlama ve karar alma süreçlerini açıklamaya çalıştığını belirten Sinan Canan, Üsküdar Üniversitesi'nin

nöropazarlama laboratuvarında, kişilerin ürünlere, ambalajlara, reklamlara ve diğer pazarlama öğelerine verdiği bilinçdışı tepkileri ölçmek için beyin tarama ve görüntüleme ölçümlerinin yapıldığını ifade etti. Nöropazarlama araştırmalarının anketlerle ya da odak gruplarıyla bilinç düzeyinde alınan verilerle fark edilemeyen veriler sunduğunu vurgulayan Prof. Dr. Sinan Canan, geleneksel pazarlama araştırmaları yöntemleriyle birlikte uygulandığında nöropazarlama araştırmalarından elde edilen verilerin oldukça kıymetli sonuçlar doğurduğunu vurguladı.

Nöropazarlama araştırmaları tüketici davranışlarını inceliyor

Prof. Dr. Sinan Canan, nöropazarlama araştırmalarının tüketici davranışlarının temelini oluşturan psikolojik ve sosyal etkenleri beyin devrelerinin işleyişi üzerinden çalışarak, bu veriler ışığında incelediğini ve tüketicinin hangi davranış ve düşünceyle hareket ettiğini bulmaya çalıştığını belirtti. Nöropazarlama araştırmalarının ürün ve hizmetlerin piyasaya sürülmesinden önce hedef kitle üzerinde yaratacağı olası etkilerin belirlenmesi konusunda yardımcı olacağını ve böylece ürün maliyetlerinin optimize edilmesine katkı sağlayacağını ifade etti.

Üsküdar Üniversitesi Nöropazarlama Laboratuvarı'nda B Alert Mobile EEG (Electroencephalography) sistemi, Göz İzleme sistemi (Eye Traking), Yüz kodlama sistemi (Facial Coding), Deri Tepkisi ölçümü-GSR (Galvanic Skin Responce) ve iMotions psikofizyolojik veri kazanım ve analiz sistemi yer alıyor.

İstanbul'da trafiğe takılmadan seyahat mümkün

■ Alper Maden

İstanbul trafiği bu kentte yaşayan herkesin ortak problemi. Günlük hayatımızda işe, okula veya önemli bir buluşmaya giderken trafikte saatlerce zaman geçiriyoruz.

Trafiğe takılmamak için günün belirli saatlerinde yola çıkmıyor veya navigasyon cihazına bakarak hangi bölgede ne kadar trafik yoğunluğu olduğunu anlamaya çalışıyoruz ama yine de trafik yoğunluğundan kaçmak mümkün olmuyor, motosikletliler hariç. Onlar trafiğe hiç takılmadan, aralardan, köşelerden geçerek hedeflerine kolayca ulaşıyorlar.

Peki, trafiğe takılmamak için illa ki motosiklet sahibi olmamız mı gerekiyor?

Tabii ki hayır, artık onun da bir mobil uygulaması var, isterseniz siz de motosikletle yolculuk yapabilirsiniz. Türk girişimcilerin geliştirdiği ve "ışınlanmanın yeni yolu" diye tanıttığı Scotty isimli mobil uygulama sayesinde kilometre başı 1 liraya denk gelen bir ücretle seyahat yapılabilir.

Yapılması gereken ise çok kolay. Uygulama sayesinde konumu ve gidilecek yeri belirlemek yeterli oluyor. Scotty'nin web sayfasında, "Ümraniye'de 1+1 evde başlayan Scotty rüyası, bugün sadece 1 yılda 100'e yakın çalışan ve binlerce sürücünün dâhil olduğu bir paylaşım zinciri haline geldi" diye tanıtılıyor uygulama.

Scotty sadece insanları bir yerden alıp bir yere bırakmıyor, aynı zamanda yemek kuryeliği de yapıyor, paket de taşıyor. Scotty hakkında biraz daha fazla bilgi alabilmek için Scotty sürücüsü Mehmet ve aktif olarak Scotty uygulamasını kullanan Sertaç ile konuştuk.

Mehmet eski Scotty kullanıcılarından. "İki kere kullandım, sonra ben de sürücü olmak için başvurdum" diyor. Herkesin sürücü olamadığını belirten Mehmet, "Testlerden geçiyoruz, motosiklet ve ekipmanlarımız kontrolden geçiyor, sabıka kaydı ve trafik sigortası gibi

belgelere bakılıyor" diyor.

Scotty'nin en çok trafikte beklemek istemeyenler tarafından tercih edildiğini söyleyen Mehmet, taşıma ücretinin düşüklüğünün de insanlara cazip geldiğini ifade ediyor.

"Ekonomik durumu iyi olan insanlar da bizi tercih ediyor çünkü İstanbul trafiğinde zaman kaybetmek istemiyorlar" diyen Mehmet, yemek kuryelerinden farklarını ise şöyle belirtiyor: "Onlar birden fazla kişiye aynı anda hizmet vermeye çalışıyor, biz ise kişiye özel çalışıyoruz, böylece insanlara daha hızlı hizmet veriyoruz."

İnsanların güvenliğine önem verdiklerini söyleyen Mehmet, kasksız yola çıkmadığını belirtiyor. Yolcunun da kask takması zorunlu olduğu için özellikle kadın yolcuların kendisini zorladığını söylüyor. "Saçlarına fön çekmiş kadın yolcular kask takmak istemiyor ama onlara kasksız yolculuk yapamayacağımızı belirtiyorum" diyor.

Taksi ve Uber'e göre daha hızlı

Uygulamanın kullanıcılarından Sertaç, yemek siparişi verme ve yolculuk yapma özelliğini aktif olarak kullanıyor. Scotty'nin taksi ve Uber'e göre daha uygun olduğunu belirten Sertaç, "Taksi ve Uber'e göre daha hızlı ve aynı zamanda fiyatı daha uygun" diyor. "Kask takmamız zorunlu, bu biraz olsun kullanıcıyı rahatlatıyor, dizlik de isteyebiliyorsunuz."

Motosikletten motosiklete de fark var tabii ki, daha büyük olanlar daha rahat ve güvenli" diyen Sertaç, yemek siparişleri bazen geç geldiğinde, taşımacılıkta sürücü kötü bir sürüş deneyimi yaşattığında veya çok iyi bir yolculuk deneyimi yaşattığında sürücünün oylanabildiğini, kaliteli bir sürüş deneyimi için yüksek puanlı sürücüler tercih ettiğini ifade ediyor. "Aynı şekilde sürücüler de yüksek puanlı kullanıcıları tercih ediyor" diye ekliyor.

Antidepresan gerçeği

■ Büşra Özdoğan

Kullanım oranlarının her geçen yıl artmasıyla beraber antidepresanların bağımlılık yapıp yapmadığı ve gerçekten tedavi edip etmediği gibi sorular sıklıkla sorulmaya başlandı ve antidepresanların etkinliği medyada sıkça tartışıldı.

NPİSTANBUL Beyin Hastanesi'nden Psikiyatri Uzmanı Doç. Dr. Onur Noyan, depresyon ve antidepresan kullanımıyla ilgili merak edilenlere açıklık getirdi.

Toplumda hastalıkların nasıl algılandığına bakılmalı?

"Depresyon nasıl bir hastalıktır? Depresyon moral bozukluğu mudur? Kişinin sosyal hayatında sorunlar olması, arkadaşlarıyla kavga etmesi, nişanlısından ayrılması depresyon sebebi midir? Yani öncelikle depresyon toplumda nasıl algılanıyor buna bakılmalı. Bunlar aslında yaşam içerisinde yaşanabilecek stresli olaylar. Depresyon ise bu olaylara maruz kalmakla ortaya çıkmıyor. Maruz kalınan sıkıntılı yaşam olayları ya da stres faktörleri kişinin kendi kendine stresle başa çıkma kapasitesini aştığı anda ortaya çıkıyor."

Depresyon bir beyin hastalığıdır, antidepresansız tedavisi çok mümkün değil.

"Depresyon biyolojik bir beyin hastalığıdır. Son günlerde keyfim yok, canım sıkkın vesaire denilerek antidepresan kullanılacak bir hastalık değildir. Depresyon beyinde serotonin, dopamin, noradrenalin ya da norepinefrin dediğimiz üç nörotransmitterin arasında dengesizlik gelişmesi sonucu oluşan bir hastalıktır. Nörotransmitterler arası gelişen dengesizliğin tekrar düzene girmesi ise ilaçsız tedaviyle çok mümkün değil. Antidepresanlar düzenli olarak kullanıldığında beyindeki bozuk olan biyokimyasal mekanizmaların hepsini değiştirerek kişilere tedavi edici etki sağlıyor."

Antidepresanlar tüm psikiyatrik ilaçlar arasında etkinliği kanıtlanmış en güçlü ilaçlar

"Antidepresanlar sadece semptomları ortadan kaldırmaz aynı zamanda tedavi de ederler. Antidepresanlar tüm psikiyatrik ilaçlar arasında etkinliği kanıtlanmış nadide ilaçlardan. Bu sebeple elimizdeki en güçlü silahlar. Şiddetli bir depresyonda danışana antidepresan tedavisi başlatmazsanız danışanın kendisine zarar verme riskine kadar giden bir yolun önünü açmış olursunuz. Antidepresana başlanmasıyla beyinde değişen mekanizmalar sayesinde kişilerin iyileştiğini, toparlandığını ve yeniden hayata bağlandığını görebilirsiniz."

Depresyon tedavisinde psikoterapi olmazsa olmaz

"Elbette ki depresyon tedavisinde antidepresan tek başına uzun vadede tedavi etmeyebilir. Yaşamla ve stresli olaylarla baş etme kapasitesini artıran şey psikoterapi desteğidir. Tedavi hiçbir zaman tek başına ilaçla olmuyor. İlaçla birlikte psikoterapi de gerekiyor. Psikoterapi olmazsa depresyon tedavisi eksik kalır. Depresyon tedavisi muhakkak bir ilaçla beraber bir

psikoterapist eşliğinde ikili olarak devam etmeli. Şu da unutulmamalıdır ki danışana ilaç verilirken yapılan görüşmenin bile psikoterapi içeriği var. Tedavi her zaman üç ayaklı olmalıdır. Danışanın kendisi, doktor ve psikolog, herkes üzerine düşen görevi yaparsa kişinin depresyondan çıkmama ihtimali yoktur."

Antidepresanların yaygın kullanımının sebebi psikiyatristler değil

"Psikiyatristlerin başladığı antidepresan tedavisi hiçbir zaman için gereksiz değildir. Psikiyatristler bu tanıyı koymak için 6 sene tıp 4 sene uzmanlık eğitiminin üzerine bir de kendi klinik profilleriyle beraber 15 senelik bir meslek pratiğinden sonra bu ilacı yazıyorlar ve kişiye öneriyorlar. Antidepresanların çok reçete edildiğine dair algının oluşmasında insanların bilinçsiz bir şekilde psikiyatriste gitmeden ilacı kullanmaları, arkadaş tavsiyesiyle vesaire kullanmaları, ilacı yeniden temin etmek için psikiyatrist yerine farklı branştaki uzmanlık alanlarına gitmeleri, eczanelerden rahatlıkla temin edebilmeleri, antidepresanların antibiyotik gibi görülüp, bu hafta canım sıkkın, bir hafta kullanıp bırakayım gibi düşüncelere sahip olunması sebep oluyor. Antidepresanlar böyle ilaçlar değil.

Depresyon ve antidepresan tedavisi ciddiye alınmalı. Beyindeki etkinin uzun vadeli olabilmesi için en az 6 ay süreyle kullanılmalı ki beyindeki o biyokimyasal denge değişebilsin. O denge stabil hale geldiğinde doktor kontrolünde azaltarak kesilmeli. Biz antidepresanı kesmekten de hiç çekinmeyiz. Danışanın klinik tablosu elveriyorsa antidepresanı azaltarak keseriz. Bununla ilgili de bir sıkıntı yok. Ama danışan kendi kendine ilacının dozunu artırıyım ya da iyiyim ilacımı keseyim derse oluşan ani değişimler danışanda çok ciddi semptomlara sebep olur. Depresyon tedavisi alan kişi gereksiz bilgileri, asparagas haberleri umursamadan tedaviye bağlı kalmalı. Tabii ki bağlı kalması için danışana ilacın neden verildiğini, beyinde ne tür bir etki yapacağını anlatmak gerekiyor. Yoksa 'sen ilaç iç gel iki hafta sonra' dediğiniz zaman zaten bir daha seansa gelmez ya da ilacı keser."

Antidepresanlar bağımlılık yapmaz

"Antidepresanlar bağımlılık yapmaz. Antidepresanlar tedavi edici özelliği olan etkisi kanıtlanmış, depresyon tedavisinin olmazsa olmazı ciddi ilaçlardır. Elbette ki yan etkileri olabilir, mutlaka bir uzman eşliğinde kullanılmalı. Antidepresanlar bağımlılık yapıcı ilaçlar değildir, istendiğinde bırakılabilir ama mutlaka bir hekim kontrolünde azaltılarak bırakılmalı."

Antidepresanlar hayat kurtarıcı ilaçlardır

"Bundan yaklaşık 10 yıl önce ilk defa antidepresanlar intihara sebep oluyor mu tartışmaları ortaya çıkmıştı. Antidepresanlar depresyon vakalarında hayat kurtarıcı ilaçlardır. Bu ilacı alan kişiler depresif semptomlar taşıyan, belirgin biçimde hayatla bağı kopmuş, mutsuz, umutsuz, karamsar, canı hiçbir şey yapmak istemeyen,

enerjisi tükenmiş, gelecekle ilgili olumsuz düşünceleri olan ya da intiharla ilgili pasif de olsa kendilerine zarar Elbette ki antidepresan verilen kişilerde bu davranışların yüksek olması olasılık dâhilindedir. Yapılan çalışmalar da bunu desteklemiştir. Ergenlerde, gençlerde ya da yetişkinlerde antidepresanların kendilerine zarar vermeyi artırdığına dair bir söylem çıktı ama zaten bizim antidepresanı verdiğimiz popülasyon bu riski yüksek olan kişiler. İlacı alırken bu davranışlarda bulunması bunun ilaca bağlı olduğu anlamına gelmiyor. Belki bu ilacı alırken çevreden gördüğü uyarılar sebebiyle ilacı kullanmaması, ilacı yetersiz kullanması, ilacı düzensiz kullanması ya da kesmesine bağlı ortaya çıkabilir, bunu bilmiyoruz.

Bildiğimiz tek bir şey var, antidepresanlar kendisine zarar verme riskini azaltıyor. Toplumdaki söylemler ya da bilim çevrelerince söylenenler gerçekten çok yanlış söylemler. İlaçların yetersiz ya da düzensiz kullanılması buna sebep olmuş olabilir. Bunlarla ilgili çok net verimiz yok. Bir de ABD'deki ilaç firmaları bu popülasyonla çalıştıklarını bildikleri için hukuki olarak bir yaptırımla karşılaşmamak adına kendi prospektüslerinin içine 'kendisine zarar verme riski vardır' diye bir ek bilgi ekliyorlar. Danışan açıp bu prospektüsü okuduğunda 'ilaç intihara sebep oluyormuş' diyor, ancak baktığımız zaman bunlar ilaç firmalarının hukuk servislerinin bir yaptırımla karşılaşmamak adına yaptıkları şeyler ve maalesef toplumu olumsuz etkiliyor."

Bazı bilim insanları kişisel fikirlerini bilimsel gerçeklermiş gibi lanse ediyor

"Antidepresanlarla ilgili sorunların ortaya çıkışı toplumda sağlık alanında çalışan bilim insanlarının kendi fikirlerini bilimsel gerçeklermiş gibi açıklamalarıyla başladı. Açıklamalar sonucunda toplumda antidepresanlar zararlıdır algısı oluştu. Çok yakın zamanda bu bilim insanlarının antidepresanlar hakkında yaptığı yanlış değerlendirmeler sonucunda birçok danışamız ilaçlarını bırakıp çok daha kötü bir halde hastanemize geldi. Bu alanda çalışanlar olarak bu durumdan çok muzdaribiz."

Yanlış kullanımın sonuçlarını antidepresana fatura edemezsiniz
Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan da medyada yer alan açıklamasında antidepresanların yanlış kullanımına dikkat çekti. "Tanıdıkların tavsiyesiyle ilaç rastgele alınırsa hayati derecede yan etkileri oluşabilir" diyen Tarhan, "Yanlış kullanım sonucu ortaya çıkan durumları antidepresanlara fatura etmek son derece zihinsel bir çarpıtmadır. Son derece yanlış bir davranıştır. Toplumu yanlış etkileyecek bir durumdur. Antidepresanlar kimyasal silah gibi ilaçlardır, hastalığı yok etmek için üretiliyor. Bu silah yanlış kullanılırsa, rastgele kullanılırsa tabii ki bir bedeli olacaktır. İlaçları rastgele kullanım ciddi risklidir ve tehlikelidir" uyarısında bulundu.

Kullanıcılar ne diyor?

Haberimiz için antidepresan kullanan üç kişiyle görüştük. Görüştüğümüz kişiler, antidepresan kullanımının kısa süreli olmadığını, uzun yıllar sürdüğünü gösteriyor. Görüştüğümüz kişilerden Ü.D. 50 yaşında, "Yani ne yalan söyleyeyim antidepresan kullanmaya ilk ne zaman başladım hatırlamıyorum. Uzun yıllardır da kullanıyorum, nereden baksanız bir yirmi senedir kullanıyorum" diyor. Ş.A. 43 yaşında, "Yaklaşık olarak otuzlu yaşlarımda kullanmaya başlamıştım" diye cevaplıyor. Görüştüğümüz son kişi olan E.K. 24 yaşında, "İlk defa 14 yaşında kullanmaya başladım. İlacı bıraktığım ve tekrar kullanmaya başladığım dönemler oldu. Şu anda da kullanıyorum" diye cevaplıyor. E.K. da denemiş bırakmayı: "Okuldaki arkadaşlarım hep sen niye bu ilaçları içiyorsun gibi şeyler söyleyip dalga geçiyorlardı. Ben de aileme ve doktora söylemeden ilacımı bıraktım. Sonra tekrar doktor gözetiminde başladım, sonra tekrar bıraktım derken birkaç sene böyle gitti. Şu an düzenli kullanıyorum." dedi.

Define avcılığı

■ Deniz Çavdar & Sefa Murad Akbaba

Define avcıları genellikle eski çağlardan kalan, toprak altına saklanmış madeni para, külçe altın ve kıymetli eşyaları bulmaya çalışırlar. Define avcılığı faaliyetleri Türkiye’de özellikle geçmişte Rum ve Ermenilerin yaşadığı yerlerde daha çok görülmekte. Savaş zamanında Anadolu’dan göçmek zorunda kalan Ermeni ve Rumların tüm mal varlıklarını altına dönüştürerek bu altınları ileriki zamanlarda tekrar gelip almak için bir yerlere sakladıkları gibi rivayetler var.

Peki bu insanlar neden define arıyorlar? Tabii ki birçoğu kolay yoldan zengin olma hayaliyle defineciliğe başlıyor. Bazıları ise define avcılığını heyecan için yapıyor. Eski ve değerli eşyaları bulma, haritaları izleyerek bir sonuca ulaşma ihtimali ve bunların getirdiği macera duygusu onları defineciliğe yönlendiriyor.

Define avcıları genellikle eski ve tarihi mekânlarda arama yaptıkları için çoğu durumda tarihi eser değeri taşıyan nesnelere zarar veriyorlar. Eski evlerin altında ya da bahçelerinde, eski mezarlarda, antik kentlerde, manastır ve kiliselere yakın yerlerde kazı ve arama yaptıkları için

tarihi eser sayılabilecek yerleri tabiri caizse köstebek yuvasına çeviriyorlar. Köstebek yuvasına dönen bir yerde tarihi nesnelerin de zarar görmemesi imkânsız. Elbette izinsiz define arayan kişiler için hukuki yaptırım uygulanıyor. Türkiye’de yaklaşık 5 milyon kişinin define aradığı tahmin ediliyor. İzinsiz define arayanlara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca 3 aydan 2 yıla kadar uzanan hapis cezaları veriliyor.

Biz de son dönemde İstanbul’a bağlı Belgrad ormanında artan define haberleri üzerine araştırma yapmaya karar verdik. Belgrad ormanının hemen yanında bulunan Kemerburgaz (eski adıyla Pırgos) köyünde uzun bir süre Rumlar ikâmet etmişler. Cumhuriyet döneminde başlatılan mübadele ile Yunanistan’a göç ettirilmişler. Zorunlu göç olduğu için buradan giden Rumların değerli eşyalarını ormanın içine gömdükleri rivayet ediliyor. Belgrad ormanında define avcılığının çok olmasını uzmanlar buna bağlıyor. Bir başka söylenti ise ormanın eski zamanlarda eşkıyalar tarafından mesken olarak kullanılması ve eşkıyaların çaldıkları değerli eşyaları ormana gömdüklerinin konuşulması. Biz de bu konuyla ilgili olarak Kemerburgaz Muhtarı Gürkan Yılmaz’la konuştuk.

“Kimsenin bir sikke dahi bulduğuna şahit olmadım”

Doğma büyüme Kemerburgazlı olduğunu söyleyen Yılmaz, definecilerin sürekli izinsiz kazı yaptığını, kimsenin bir sikke dahi bulduğuna şahit olmadığını söylüyor: “Burada Fatih Sultan Mehmet döneminden kalma su kemerleri var. Bu kemerler çok uzun. Dehlizin içerisine girip altın aramışlar. Zamanında Rumların kaçarken su kanalına altın küpü koydukları söylentisi var. Bu nasıl bir küptür ki yıllarca suyun akıntısına dayanabilmiş. Söylentilerden usandık.”

Definecilerin profesyonel malzemeleri 10 bin liraya kirayarak geldiğini anlatan Yılmaz, kaçak kazı yapanlara ilgilili olarak, “Bir gecede 5-6 metre kazıp bırakıyorlar. Sonra biz bu çukurları belediyeye söyleyip kapattırıyoruz” diyor. Yeterli önlem alınmamasına da değinen Gürkan Yılmaz, “Bu bölgeye her geldiğimde içim acıyor. Hiçbir koruma yok. Tarihi su kemerlerinin duvarlarında yazılar var. Bazı parçalar kopmuş. Kırdıkları yerlerden içeri girmişler. Acilen bir önlem alınması gerek” diyor.

Su kemerlerine zarar vermişler

Kemerburgaz muhtarına açıklamaları için teşekkür ettikten sonra kazıların yapıldığı bölgeye gidiyoruz. Define avcılarının tarihi su kemerlerine nasıl zarar verdiklerini, üzerinde delikler açıp nasıl içine girdiklerini gözlerimizle görüyoruz ve fotoğraflıyoruz. Ormanın biraz daha içine doğru ilerlemeye başladığımızda Gürkan Yılmaz’ın söz ettiği kazıları görüyoruz. İlk gördüğümüz kazı yaklaşık iki metre derinliğinde ve üç metre genişliğinde büyük bir çukur oluşturmuş. Böylesine büyük bir çukuru iş makineleriyle kazdıklarını düşünüyoruz, ancak ormanın o bölgesine iş makinelerinin girebileceği bir yol olmadığını fark ediyoruz. Bu durum, definecilerin ne kadar ciddi ve istekli olduklarını gösteriyor. Biraz daha ilerledikten sonra karşımıza ikinci çukur çıkıyor. Yaklaşık bir metre genişliğinde ve üç metre derinliğinde olan çukur, dışarıdan bakılınca çok belirgin olmadığından ormanda gezinen insanlar için de tehlike oluşturuyor. Burada yürüyüş yapan insanların çukura düşüp sakatlanabileceklerini düşünüyoruz. Belgrad ormanının definecilerin elinde deliş deşik hale gelmesine üzüldüğümüz gibi mahalle muhtarının uyarıları konusunda ne kadar haklı olduğunu da anlıyoruz.

Şevket Altuğ röportajı ses getirdi

■ Elif Yeşilalioğlu & Yiğit İ. Arıkan & Seda Tezcan

Üsküdar Üniversitesi öğrencileri Elif Yeşilalioğlu, Yiğit İlker Arıkan ve Seda Tezcan’ın Türk tiyatrosunun ve sinemasının önemli ismi, Perihan Abı ve Süper Baba dizilerinin unutulmaz karakteri Şevket Altuğ’la yaptıkları röportaj medyada yankılandı.

Öğrencilerin gerçekleştirdiği video-röportajın haberinial.com uzantılı YouTube kanalında yayımlanmasından sonra, röportajı Hürriyet gazetesi yazarı Cengiz Semercioğlu köşesine taşıdı: “Neden sadece cenazelerde gördüğümüz konusunda Şevket Altuğ’dan yanıt geldi. Uzun bir aradan sonra Dostlar Tiyatrosu’ndan arkadaşı olan Dursun Ali Sarioğlu’nun cenazesinde ortaya çıkmıştı Şevket Altuğ... Ben de 75 yaşındaki oyuncunun tıpkı Şener Şen gibi neden kendini seyirciden sakladığını sormuş, bunun haksızlık olduğunu söylemişim.

Çok sevdiğim Şevket Abi konuyla ilgili yanıt verdi. Hem de ne yanıt... Bütün televizyon ve dizi sektörünün bu kısacık yanıtın çıkaracağı çok ders var. Haberinial adlı YouTube kanalında dün yüklendi bu görüntü... Elif Yeşilalioğlu ve Yiğit İlker Arıkan adlı iki genç meslektaşım Şevket Altuğ’un kapısını çalmış ve bu konuyu sormuşlar. Şevket Altuğ da ‘Sizi neden göremiyoruz’ sorusuna aynen şu yanıtı vermiş: ‘Türk toplumunun değerleri değişti. Türk toplumuna sunulan işlerin içerikleri değişti. Yani ben şu andaki içeriklerle hiçbir dizinin içinde olamam.’

Cengiz Semercioğlu’nun yazısının ardından röportaja ilişkin haberler birçok gazetede ve internet sitesinde yayımlandı. Haber, Sözcü gazetesinde “Şevket Altuğ: Ben şu andaki içeriklerle hiçbir dizinin içinde

olamam”; T24 haber sitesinde, “Şevket Altuğ anlattı; neden dizilerde rol almıyor?”; Haber Sol gazetesinde “Şevket Altuğ dizilerde neden rol almadığını açıkladı”; haberdetaylari.com haber sitesinde “Şevket Altuğ: Ben şu andaki içeriklerle hiçbir dizinin içinde olamam”; Diken.com haber sitesinde “Oyuncu Şevket Altuğ’un ‘uzaklaşma’ nedeni: Toplumun değerleri değişti, bu ortamda olamam”; Medyaradar.com internet sitesinde “Şevket Altuğ merak edilen soruyu cevapladı:

Neden dizilerde oynamıyor?

Medyatava.com internet sitesinde “Şevket Altuğ: Ben bu dizi ortamında olmam”; Medyafaresi.com internet sitesinde “Şevket Altuğ: Ben şu andaki içeriklerle hiçbir dizinin içinde olamam” başlıklarıyla yer aldı. Röportaj ayrıca köşe yazılarının da konusu oldu. Habertürk’te Esin Övet, Yeni Akit gazetesinde Ali Osman Aydın ve

Posta gazetesinde Mesut Yar, Şevket Altuğ’un röportajı da yaptığı açıklamaları köşelerine taşıdılar.

Şevket Altuğ: Türk toplumunun beğenileri değişti

Medyada geniş yankı bulan röportajda Şevket Altuğ, günümüz dizilerinin öldürmeye dayalı olduğunu ve çok fazla şiddet içerdiğini söylüyor. Sanatçı, uzun süredir ekranlarda olmamasının nedenini ise şöyle açıklıyor: “Türk toplumunun beğenileri değişti. Türk toplumuna sunulan işlerin içerikleri değişti ve ben bu içeriklerin içinde olamam. Şimdi tüm yapılan işlerde, tabanca ve tüfek ile millet birbirini öldürüyor. Ben bu ortamda olamam, çünkü biz yaptığımız işlerde topluma sevgiyi, hoşgörüyü, toleransı, birlikte yaşamayı ve dayanışmayı öğretmeye çalıştık. Ama bahsettiğim şekilde bir senaryo ile karşılaşsam, yaşıma rağmen hâlâ oynayabilirim.”

Dijital kültür Üsküdar İletişim’de her yönüyle irdelendi

■ Burak Demirbaş & Nilay Tuğçe Bostancı

Bu yıl beşincisi düzenlenen ve 26-27 Nisan tarihlerinde gerçekleşen “dijital kültür” temalı Uluslararası İletişim Günleri etkinliği sona erdi. Bilimsel etkinlikte medya teorisyenlerinden Prof. Henry Jenkins, Ghent Üniversitesi’nden Dr. Jan De Vos ile Türkiye’nin iletişim alanında önemli isimleri sunumlar gerçekleştirdi.

Prof. Dr. Nevzat Tarhan: “İnsanlığın ürettiği en büyük araç internet”

Üsküdar Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Nevzat Tarhan, İletişim Günleri etkinliğinin açılışında yaptığı konuşmada insanlığın ürettiği en büyük aracın internet olduğunu söyledi. “Egemen olmak isteyen kimse bilgiye hükmetmek zorunda. 5-10 sene sonra bu bilişim devrimiyle beraber her şey değişecek, zaten şu anda da tek kültür düzeni başlamış bulunmakta. Yakın zamanda birçok kültür yok olacak, yerel kültürümüze sahip çıkmakla mükellefiz. Yerel olmadan evrensel olamayız” diyen Prof. Dr. Tarhan, dijital devrimin sosyal ilişkileri de etkilediğini belirtti: “Dijitalleşme birçok kolaylık getirdi ama birçok dezavantajı da beraberinde getirdi.

Otistik insanlar çoğaldı. Otizmin artmasının en büyük sebeplerinden birisi de sosyal ilişki biçiminin değişmesi. Sosyal ilişki biçiminde duygusal aktarımlar vardı, göz teması vardı. Karşılıklı konuşma vardı. Şimdi sanal gerçeklik nedeniyle göz teması olmuyor. İnsan kendi kimliğini saklayarak farklı kimliklerde var olabiliyor. Çok rahat yalan söyleyebiliyor. Gerçekliğin sınırları değişti.”

Tarhan, “Dijitalleşmeye karşı koymak yerine onu doğru kullanmayı öğrenirsek yani patron olabilirsek korkmayalım. Sanayi devriminde figüran olduk, dijital devrimde de figüran olmak istemiyorsak muhakkak dijital gücü en iyi şekilde kullanmamız gerekiyor” dedi.

Prof. Dr. Nazife Güngör: “Dijital teknoloji insan beyninin uzantısıdır”

İletişim Günleri etkinliğinin açılış konuşmasını yapan Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nazife Güngör, günümüzde yaşadığımız dijital devrimin ikinci teknoloji devrimi olarak adlandırıldığını ifade etti. Güngör, “Dijital devrim, sanayi devriminden farklı olarak kültürün, toplumların, insanların en ayrıntılarına, toplumların en kılcal damarlarına kadar sirayet eden bir yenilik oldu. Birinci sanayi devrimi daha makro düzeydeydi, ama dijital teknoloji çok daha mikro etkiler yaptı. Çünkü birincisi insanların bedenlerinin uzantısıydı, daha makro düzeydeki yapıları etkiledi, fakat dijitalleşme insanların beyninin uzantısı oldu. Mikro düzeydeki pek çok yapıyı, süreci ve ilişkiyi etkiliyor. Gerçek anlamda kültürel değişim oluyor” dedi

Prof. Dr. Haluk Şahin: “Teknolojiler toplumsal yapıyı değiştiriyor”

Bilgi Üniversitesi Öğretim Üyesi, gazeteci ve yazar Prof. Dr. Haluk Şahin, etkinlikte yaptığı konuşmada, uzun yıllar medya uygulayıcısı, bir gazeteci, bir televizyoncu olarak çalıştığını, hem de akademik kariyerini sürdürdüğünü ifa-

de etti. Konuşmasında dijital teknolojinin medya alanına girişini ve yaptığı etkileri izleyebilme fırsatını bulduğunu söyleyen Şahin, “Bizim ürettiğimiz teknolojiler, bir toplumsal yapı içine girdikleri zaman onu çeşitli şekillerde değiştiriyorlar” dedi. Konuşmasında medya ve demokrasi ilişkisine de değinen Prof. Dr. Haluk Şahin, “Demokrasilerin sağlıklı ve sürekli bilgiye ihtiyacı devam ediyor. Başka türlü olabilmesi mümkün değil ama dijital kültür ortamında bu nasıl olacak sorusu dev bir soru olarak karşımızda duruyor. Sizlerin bu soruyu çözeceğine inanmak istiyorum” dedi.

Dr. Jan De Vos: “İnternet bir psikolog değildir”

İletişim Günleri’nin konuk konuşmacısı, Ghent Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Jan De Vos, internet ve psikoloji ilişkisini irdeleyen bir konuşma yaptı. Dijitalleşmenin beynimizi ve psikolojimizi nasıl şekillendirdiği veya de-

Dr. Jan De Vos

ğıştirdiğine bakmak yerine, modellerin dijitalleşmeyi nasıl şekillendirdiğine eleştirel olarak bakmalıyız diyen Jan De Vos, son yıllarda internet kullanımında daha sosyal ve daha az anonim olmaya doğru bariz bir yönelme görüldüğünü, anonim takma adlar, elektronik posta adresleri veya avatarlarla kurulan iletişimin gitgide çevrim dışı sosyal hayatı yansıtan bağlara ve gerçek kimliklere dayanan çevrim içi sosyal ağlarla yer değiştirmekte olduğunu ifade etti.

Jan De Vos konuşmasında internet ve psikoloji ilişkisine de değindi. “İnternet bir psikolog gibi değildir. İnternet bir psikolog gibi yapılanmıştır. Yani bizim derin psikolojik arzularımızı, bizim psikolojimizi açıklayamaz ama bizim psikolojimizi şekillendirmek, biçimlendirmek ve yönlendirmek için yapılandırılmıştır” dedi.

Prof. Dr. Peyami Çelikcan : “Çocukların bu dijital evrende hapsolması benim esas endişemdir”

Dijital Kültür başlıklı oturumun moderatörlüğünü yapan İstanbul Şehir Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Peyami Çelikcan, 2.Yeşilay Karikatür Yarışması’nda ödül alan iki karikatür göstererek, “Bizim saatlerce konuşacaklarımızı bu iki kare anlatıyor. Karikatürde sanal olan ile gerçek olan yer

değiştirmiştir. Dijitalleşmeyle ve robotlarla yaşamaya alışacakmız gibi görünüyor. Çocukların bu dijital evrende hapsolması benim esas endişemdir. Bu durum vazgeçilmeyecek bir alışkanlık haline gelecek gibi hissediyorum. Sadece çocuklar değil, yetişkinler de tehdit altında” dedi.

Prof. Dr. Halil Nalçaoğlu: “Makineler insan dilini, düşüncesini taklit edebilir ama düşünemez”

İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Halil Nalçaoğlu, dijital kültür oturumunda yaptığı konuşmada Facebook’un robotlarının birbirleriyle nasıl müzakere ettiği üzerinde durdu. Nalçaoğlu, “İş çıkırından çıktı ve robotlar kendi dillerini üretti. Kamusal bir hal aldı. Belki de bu robotlara bakarak insanların sanat yaklaşımını anlayabilir miyiz gibi ya da insanlığın dili nasıl keşfettiğine dair ipuçlarını alabiliriz gibi sorular, yorumlar aldım. Yapay zekâ öyle bir noktaya geldi ki, 15 bin kişilik bir başvuru sürecinin ilk elemelerini robotlar yapıyor. Bir de araştırmaların ışığında daha basit, genel işlerle uğraşan robotların bir felakete sürükleyebileceği konusunda herkes hemfikirdir. Makineler insan dilini, düşüncesini taklit edebilir ama düşünemez” dedi.

Ozan Onat: “Telefonla video çekiyor, televizyonla internete giriyoruz”

CNN TÜRK Program Müdürü Ozan Onat, oturumda yaptığı konuşmaya bir anısını anlatarak başladı: “2007’de CNN’in Atlanta’daki merkezine 3-4 haftalık eğitim için gittim. Yöneticilerle bir araya gelip soru cevap seansı yaptık. Sıra bana geldiğinde karşımdaki kişiye, ‘Sizce internet televizyonu bitirecek mi?’ diye bir soru yönelttim. Yapımcı, ‘Ben öyle düşünmüyorum, bence televizyon hep tele-

Prof. Dr. Peyami ÇELİKCAN

Prof. Dr. Nazife Güngör

vizyon olarak kalacaktır” dedi. Ben o zaman da öyle düşünmüyordum şimdi de düşünmüyorum. Çünkü aynı yıl Steve Jobs iPhone telefonu çıkardı. “YouTube’a yüklenen ilk videoyu göstererek konuşmasına devam eden Onat, “Bu videodaki kişi YouTube’un kurucularından Jawed Karim. Bu video hiçbir şey anlatmayıp çok şey anlatmakta-

dır. Artık herkes sosyal mecrada içerik üretici durumunda. Eskiye baktığımızda telefonlarımız vardı, telefonla konuşurduk, televizyonlar vardı, televizyon izlerdik, fotoğraf makinelerimiz vardı, fotoğraf çekerdik, walkman ile müzik dinleyip, oyun konsollarımızla oyun oynardık. Şimdi öyle bir zamana geldik ki, telefonla video çekiyor, izliyor, televizyonlarımızla internete giriyoruz” dedi.

Prof. Dr. Aslı Tunç: “İnternette ölümsüzlüğü arıyoruz”

İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Aslı Tunç, bir yüzü sağa bir yüzü sola bakan iki yüzü Roma tanrısı Janus’tan söz ederek başladığı konuşmasında internetin gelişim süreci ve üzerine sürdürülen tartışmalara değindi. Günümüzde toplumsal protesto hareketlerinin sosyal medyada örgütlendiğine dikkat çeken Tunç, aynı zamanda slacktivisim (pasif eylemcilik) eleştirilerinin de söz konusu olduğunu belirtti. Konuşmasında, “Sosyal medyanın gerçek bir kamusal alan olma şansı vardı” diyen Tunç, zamanla big data kavramının ortaya çıktığını, Facebook, Twitter, Snapchat gibi şirketlerin yapay zekaya büyük yatırımlar yaptıklarını, Cambridge Analytica skandalını unutmamak gerektiğini hatırlattı. Aslı Tunç, “Bugün bulut sistemine kaptırılmış bir insanlık var ve biz bugün bundan 2500 yıl öncesinin Gılgamış Destanı’ndaki gibi belki de hala ölümsüzlüğü aramaktayız” dedi.

Defne Andaç: “Türk insanı okumayı sevmiyor”

Dijital kültür oturumunun son konuşmasını yapan Uzman TV Kurucusu ve Genel Müdürü Defne Andaç, Uzman TV’yi 2007’de kurduklarını ifade ederek başladığı konuşmasında, “Amacımız, okumayı sevmeyenler için bilgi veren videolar çekmekti çünkü Türk insanı okumayı sevmiyor” dedi. Bugüne kadar 11 yıl içinde 65 bin video çektiklerini ifade eden Andaç, “En büyük sorun, güvenilir bilgiye ulaşma sorunudur. Büyük manipülasyonun olduğu Google’da aramakla esas bilgiye ulaşamayız. Sahte haberler, troller yüzünden doğru bilgiye çok zor ulaşıyoruz” dedi. Konuşmasında dijital mecraların yaşadığı gelir sorununa da değinen Andaç, “Türkiye’de bu alanda 2017’de 2.2 milyar liralık harcama yapıldı ve yüzde 85’i Google ve YouTube gibi kurumlara gitti” dedi.

Prof. Henry Jenkins: “Herkesin kendi hikayesini aktarabildiği bir medya alanı söz konusu”

5. Uluslararası İletişim Günleri’nin ikinci gününe video sunumuyla katılan Güney Kaliforniya Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Henry Jenkins, “Merhaba Türkiye’deki arkadaşlarımız” diyerek başladığı konuşmasında yakınsamalı kültür üzerinde durdu. Henry Jenkins, “Kesinlikle bir geçiş dönemindeyiz. Mevcut durum, geleneksel medya sisteminin ölmekte ve yeni medya sisteminin doğmakta olduğu, izleyici kültürünün yerini katılımcı kültürün aldığı, hikaye anlatıcılığı mekanizmasını kontrol eden az sayıda medya kuruluşunun olduğu bir toplumdan, ortalama bir yurttaşın medya teknolojilerini kullanarak kendi hikayelerini aktarabildiği daha karmaşık bir medya alanlarına dönüşmüştür” dedi.

Toplumsal medyanın kontrolünü kendi eline almaya başladığını söyleyerek yeni medya dönemi hakkında iyimser bir yaklaşım gösteren anlaşılan Henry Jenkins sözlerini şöyle sürdürdü: “Hayatımıza girdiği gibi her yeni medya ortamını kontrol altına alıyoruz ve bu da tam olarak yakınsama kültürünün esasıdır. Yakınsama kültürü her bir hikayenin, sesin, markanın, imgenin ve ilişkinin çok sayıda medya kanalı üzerinden çok merkezli olarak anlatıldığı bir dünyadır. Medyanın iktidarı tek merkezden çok merkezliliğe kaymaktadır ve biz buna yakınsama kültürü diyoruz.”

Doç. Dr. Zeynep Özarslan: “Yaratıcı kültür endüstrilerinin ekonomideki rolü artıyor”

Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Süleyman İrvan’ın moderatörlüğünde yapılan dijital gazetecilik başlıklı oturumda konuşan Nişantaşı Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Zeynep Özarslan, dijital kültür endüstrisi kavramı üzerinde durdu. Türkiye’de dijital kültür üzerine pek çok çalışma olmasına rağmen dijital kültür endüstrisini irdeleyen bir tez olmadığını aktaran Özarslan, UNESCO raporlarında yaratıcı kültür endüstrisi kavramının kullanıldığını hatırlattı. “Artık ülkeler kültürü, sürdürülebilir ekonomik planlarına dahil etmektedirler. Yaratıcı kültür endüstrilerinin ekonomide-

Prof. Dr. Nilüfer Timisi

Prof. Dr. Süleyman İrvan

ki rolü artmaktadır” diyen Özarslan Türkiye’nin de yaratıcı kültür endüstrilerine daha fazla önem vermesi gerektiğini ifade etti.

Öğr. Gör. Orhan Şener: “Gazeteciler kitlelere ulaşmak için hibrit formatlar kullanmak durumunda”

Nişantaşı ve Kültür üniversitelerinde yeni medya dersleri veren Öğr. Gör. Orhan Şener, yeni medya haberciliğinde içerik trendleri konulu bir konuşma yaptı. Yeni medyanın özelliklerini sıralayan Şener, “Sosyal medya bize şimdiciliği, şu anda ne yaptığımızı sorarak sağlıyor. İçeriğin sadece şu anla ilgili olması ise uçuculuk kavramı ile ifade edilebilir. Örneğin Snapchat, mesaj gider ve yok olur. Tüm bu süreç ilgi ekonomisi üzerine kuruludur. Biz bu mecralara para ödemiyoruz. Mecralar bizim ilgimizi satarak reklam alıyorlar. İnternet ilk başta yazılır ve okunurdu. Zamanla görsellik önem kazandı ve artık içerik büyük ölçüde görsellerle anlatılır hale geldi. Yani internet başlangıçta okunan bir mecrayken şimdi seyredilen bir mecra haline geldi” dedi. “Yeni medyanın enformasyonel kaosu içerisinde gazeteci kitlelere nasıl ulaşacak” diye soran Orhan Şener, kitlelere hangi mecradalarsa, o mecranın özüne uygun, gerektiğinde hibrit formatlar kullanarak ulaşılabilirliğini de örneklerle aktardı.

Arş. Gör. Dr. Bilge Narin: “Niteliğin hız için feda edildiği bir gazetecilik çağında yaşıyoruz”

Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Arş. Gör. Dr. Bilge Narin de dijital gazetecilik oturumunda yaptığı konuşmada bak-geç gazeteciliğini anlattı: “Bak-geç gazeteciliğine yapılan eleştiriler, hiper hız ve hiper anındalık, hiper kişileştirilmiş haber, metin ve görselin bozulan dengesi, yer kısıtının dönüşü ve de bağımlılık ve dikkat dağınıklığıdır” diyen Narin, bu gazetecilik anlayışının fırsatları da içerdiğini belirtti: “Her yerden erişme, kişiselleştirme, anında haberdar olma, hız ve ekran koruyuculuğu.” İnternet gazeteciliğindeki hız baskısının daha da artacağını, niteliğin hız için feda edilmeye devam edeceğini belirten Bilge Narin, bak-geç gazeteciliğinde baskın olanın görsellik olduğunu ifade etti. Narin, “Akıllı telefonlara günde en az 100 kere bakıyoruz. Bu sayı ilerde 300-500’ü bulacaktır. Az miktarda bilgi içeren, sık haber akışı kullanıcıları rahatsız edip dikkati dağıtmaktadır. Sonuç olarak, bak-geç gazeteciliği, okurlar için yeni bir enformasyon kaynağı, gazeteciler içinse yeni bir çalışma alanıdır” diyerek sözlerini tamamladı.

Dr. Öğr. Üyesi Nurhan Kavaklı: “Yalan haber, kasıtlı olarak üretilmiş ve yanlış olduğu kanıtlanabilir haberdir”

Dijital gazetecilik oturumunda son konuşmayı yapan Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Dr. Nurhan Kavaklı konuşmasına yalan haberi tanımlayarak başladı. “Yalan haber, kasıtlı olarak üretilmiş ve yanlış olduğu kanıtlanabilir haberdur” diyen Kavaklı, yalan haber-

lerin sosyal medyada daha fazla olmasına ilişkin şunları söyledi: “Haber doğrulama mekanizmalarının devre dışı kalması, haberin kolay manipülasyona uğraması, algoritmaların tartışmalı rolü sosyal medyayı yalan haberlerin mecrası haline getirdi.” Yalan haberle mücadelenin bu tür içeriklerin kaldırılması, medya okuryazarlığının teşviki, algoritmaların yalansavar şekilde geliştirilmesi, internet haber doğrulama sitelerinin artması ve güçlendirilmesi şeklinde gerçekleşebileceğini ifade eden Nurhan Kavaklı, bu tür önlemlerin sansüre de zemin hazırlayabileceğini, ayrıca bu kadar fazla datanın içinde yalan haberi tespit etmenin güçlüğüne vurguladı. Kavaklı, konuşmasını Türkiye’deki haber doğrulama platformlarından örnekler vererek bitirdi.

İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nilüfer Timisi’nin moderatörlüğünde gerçekleşen son oturumda Kadir Has Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Burak Özçetin, yeni medyanın popülist siyasetle ilişkisini irdeledi. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ertan Kardeş dronları ele alırken, İstanbul Esenyurt Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Tacettin Ertuğrul da dijital teknolojiyi anlamak üzerine bir konuşma yaptı.

Doç. Dr. İsmail Arda Odabaşı: “Eski iletişim modellerini yeni platformlarda yaşıyoruz”

İletişim Günleri, Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. İsmail Arda Odabaşı’nın, yeni medyanın yeni formalar altında hala eski sorunlarla boğuştuğu temalı kapanış konuşmasıyla sona erdi.

5. İletişim Günleri’ne eserleriyle katılan Dr. Öğr. Üyesi Devrim Baran’ın dijital kültürü çeşitli toplumsal katmanlarda yorumladığı illüstrasyonları da sempozyum süresince katılımcılarla buluştu. “Dijital Prodüksiyon”, “Dijitalizasyonel” ve “Dijitalizasyon” isimli illüstrasyonlarının üretilen, parlatılan ve kuşatılan yaşamların sempozyum alanındaki renkli temsilleri olduğunu söyleyen Baran, her bir çalışmanın dijitalize olan farklı yaşam katmanlarından oluştuğunu dile getirdi.

Çocuk her yerde çocuk

■ Gamze Şimşek

Son yıllarda tüm dünyada mülteci akını adı altında büyük bir insani kriz yaşıyoruz. Suriye'deki savaş 2011'den bu yana devam ediyor. Birçok insan evinden ve ailesinden uzaklarda zor şartlarda yaşamlarını sürdürüyor. Yaşanan bu krizler sonucunda en ağır bedeli ödeyen ve en ağır yükü taşıyanlar çocuklar oluyor. Eğitimleri, duygusal sağlıkları, hatta yaşamları bile risk altında. Bu sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla ülkemizde mülteci çocukların hayat standartlarını arttırmaya yönelik birçok faaliyet düzenleniyor. Bunlardan biri de bir grup sivil toplum gönüllüsü üniversite öğrencisi tarafından gerçekleştirilen 'Mülteci Çocuklar Festivali'. Gerçekleştirdikleri etkinliğe misafir olarak katıldım ve tüm etkinlik sürecini üçüncü bir göz olarak seyretme imkânı buldum. Bitiminde ise etkinlik sorumlusu gönüllü öğrencilerden Hukuk bölümü 3. sınıf öğrencisi Hilal Fatma Nur Taşyumruk ile kısa bir röportaj gerçekleştirdim.

Merhaba, sizi tanıyabilir miyiz?

Merhaba, ben Hilal Fatma Nur Taşyumruk. Hukuk 3. sınıf öğrencisiyim. Ticaret Genç KADEM Yönetim Kurulu Başkanıyım. Ayrıca İHAK komite üyesi olarak görev yapmaktayım.

Mülteci Çocuklar Festivali hakkında bizleri bilgilendirebilir misiniz?

Tabii ki. Öncelikle mülteci çocukları güzel koşullar eşliğinde misafir etmek düşüncesiyle bu yola çıktık. Beyoğlu Belediyesiyle iletişime geçtik. Kendilerine ait bir okulları olduğunu, oradan çocukların davet edilebileceğini söylediler. Okul müdürüyle belediye vasıtasıyla iletişime geçtik ve olumlu dönüş aldık. Birinci sınıf öğrencisi 54 çocuğu davet ettik. Çocukların Türkçe bilmesi iletişim kurmamız açısından çok önemliydi, bu hususa özellikle dikkat ettik. Öğretmenleri de çocuklara eşlik etti ancak kendilerini rahat hissetmeleri açısından bizimle iletişim kurmaları önemliydi. Programımızın ilk etabını tamamen çocukların bize alışması için kaynaşma bölümü yaptık, gruplar oluşturduk ve her çocuğa bir gönüllü olacak şekilde program yaptık. Birebir ilgilenmek istedik. Ancak bazı çocuklar aileleri izin vermediği için aramızda olamadı. Toplam 32 çocuk etkinliğimize katıldı. Yüz boyaması yaparken hangi figürü istiyorlarsa onu yüzlerine çizdik. Türk Bayrağı çizmemizi isteyen bile oldu. İnanılmaz şaşırdık. Onlardan gözlerinde nasıl bir Türkiye tasviri olduğunu öğrenmek için resim çizmelerini istedik. Diğer etapta ise gönüllü arkadaşlardan oluşturduğumuz müzik topluluğu çocuk şarkılarından oluşan bir konser verdi ve çocuklar doyuya dans ettiler ve sahneye çıkıp şarkı söylediler. Ardından kaybedeni olmayan yarışmalar düzenledik. Her biri için hazırladığımız özel hediyeleri verip onları uğurladık. Eğlence amaçlı düzenlediğimiz yarışlara katılan tüm çocuklara madalyalar dağıttık. Çünkü onlar için de bizim için de kazanan kardeşlikti, çocukluktu.

Festivalin ismi oldukça dikkat çekici. Neden bu ismi seçtiniz?

Açıkçası dokunulması gereken ama göz ardı edildiğini düşündüğümüz bazı noktalara dokunmak istedik. Mültecilerin varlığı ülkemizin gerçeği ve kanımca bu insanların topluma entegre edilmesi gerekmekte. Bu entegrasyonu çocuklardan başlatmak gerektiği düşüncesindeyim. Belli bir yaşa gelmiş insanlara bir takım şeyleri aşlamak ve yaşadıkları savaş psikolojisinden uzaklaştırmak çocuklara göre çok daha zor olmaktadır. Biz gönüllü çalışanlar olarak mülteci kadınların topluma entegrasyonu konusunda da çalışmalar yapmaktayız. Ama önceliğimiz tabii ki çocuklar ve onların sağlıklı bireyler olarak yaşama devam etmelerine yardımcı olabilmek. Onlara özgüven aşılayıp birey olarak değerli olduklarını hatırlatmak ve yaşadıkları savaş psikolojisinden uzaklaştırarak 'çocuk' olduklarını unutmamalarını sağlamak.

Bu festivalin amacını bizlere üç ana cümle ile tanımlayacak olursanız. Bunlar ne olurdu?

Aslında üç cümle ile sınırlandırmak zor olacak. Çünkü burada gönüllü olarak çalışan arkadaşlarım adına bir sözcü görevindeyim ama her birimizin burada olma amacını ortak bir noktada anlatmaya çalışacağım. İlk amacımız daha önce de söylediğim gibi savaş mağduru çocukların topluma entegrasyonunu sağlamak. Daha sonra eğlenceli vakit geçirmelerini sağlayarak aslında bu hayatta önemli olduklarını hatırlatmak ve özgüven aşlamak. Son olarak, geleneksel oyunlarımızı ve kültürümüzü tanıtarak kültürler arası etkileşimleri ne bir nebze de olsa yardımcı olmak.

Festivalin içeriğinde özellikle dikkat ettiğiniz bir husus var mı?

Evet, bahsettiğim gibi özellikle entegrasyona yardımcı olmak adına yaptığımız bir takım etkinlikler oldu. Çocuklara özgüven kazandırmak ve değerli olduklarını hissettirmek için kendilerini tanıtma yarışmaları istedik. Festivalde tüm söz hakkı onların oldu. Her şey onların istediği gibi olsun istedik. Gün onların günü olmalıydı. Onlar da zamanla kendilerine ait festivali benimsedikçe sahneye çıkıp dans ettiler, şarkılar söylediler. Bu tabii ki bizim amacımıza ulaştığımızın bir kanıtı oldu ve inanılmaz bir motivasyon sağladı. Meselâ oynayacakları oyunları seçerken geleneksel oyunlarımızdan seçtik, kültürümüzü daha yakından tanıtmak adına. Onlar için de büyük bir farklılık olmuş oldu. Onlardan 'Çocuk Gözünden Türkiye' temalı bir resim çizmelerini istedik. Amacımız onlardaki Türkiye tasvirini görmektir. Çok güzel resimler çıktı. Resimleri sergilemek adına mutlaka bir çalışma gerçekleştireceğiz.

Mülteci çocuklar konusunda gerçekleştirmeyi umduğunuz başka çalışmalar var mı?

Biz bu etkinlikten çok etkilendik. Gönüllü kadeşlarımızdan biz de onları okullarında ziyaret edelim ve seneye tekrar daha kapsamlı bir etkinlik gerçekleştirelim tarzında söylemler duymaya başladım bile. Aramızda kısıtlı bir zamanda bir gönül bağı kuruldu. Ayrılırken çok zorlandık. Aramızda Arapça bilen arkadaşlar var, halk eğitim merkezleriyle görüşüp Türkçe öğrenmelerine yardımcı olabiliriz diye düşündük. Çizdikleri 'Çocuk Gözünden Türkiye' temalı resimlerin uzmanlar tarafından psikolojik değerlendirmesini yaptırmayı düşünüyoruz. Bu sonuçları öğretmenleriyle paylaşacağız.

Peki, kim bu gönüllüler?

Farklı sosyal sorumluluk projelerinde görev yapmış ve farklı vakıflarda görev alan üniversite öğrencileri diyebiliriz. Ama herhangi bir yaş kısıtlamasına gerek duymuyoruz. Daha önce de belirttiğim gibi bizim için gönüllülük esas.

Festivali geleneksel hale getirmek gibi bir amacınız var mı?

Kesinlikle. Uzun yıllar sürecektir olan bir festival bırakmak istiyoruz aramızda. O kısa sürede aramızda oluşan bağ bile bunun için bizi aşırı isteklendirdi. Birlikte çok eğlendik. Çocuklar bizden, biz de onlardan ayrılırken çok zorlandık. Bu bağı arttırarak devam ettirmeliyiz diye düşünüyoruz. Şimdiden gelecek sene için çalışmalara başladık bile.

Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

İnsanların bu konuda ellerinden geleni yapmalarını istiyoruz. Yardım etme ya da gönüllü olma konusunda daha istekli ve bilinçli olmaları gerekiyor sanırım. Bu çocukların farklı bir ülkeden ya da milletten olmalarını konuşmak dahi istemiyoruz.

Tık tuzağı haberlerin korkulu rüyası: Limon Haber

■ Sariye Nur Dönmez

Clickbait (tık tuzağı) kavramı, sosyal medyanın en önemli haber kaynağı haline gelmesi üzerine, haber sitelerinin etkileşimi arttırmak adına geliştirdikleri bir strateji olarak hayatımıza dahil oldu. Keşfedildiği ilk dönemlerde sosyal medya kullanıcıları için çok rahatsız edici olmayan kavram, bu stratejiyi kullanan haber sitelerinin sayısının artmasıyla can sıkıcı bir duruma dönüşmeye başladı. Sonunda bir sosyal medya kullanıcısı buna sessiz kalamadı ve Twitter üzerinden harekete geçti.

Haber sitelerinin, etkileşim üzerinden gelir elde etmesiyle haberciliğin içerisine sızan clickbait kavramı, haber başlıklarıyla içeriğin uyuşmamasından dolayı gazetecilik etiği kapsamında bazı platformlarda tartışmaya açılrsa da, bu tarz haber siteleri için bir önlem alınmasına yönelik kamuoyunda net bir talep söz konusu değil. Sosyal medya kitlesi artık clickbait haberlere pek de alırsız etmiyor gibi görünürken o kitlenin içerisinde bir vatandaş bu sorunu bir twitter hesabıyla çözüme kavuşturabileceği düşüncesiyle Limon Haber adını verdiği bir girişimde bulundu. Limon haber, iki sene önce sosyal paylaşım platformu Twiter üzerinden oluşturulmuş, herkese açık bir hesap. İsmi vermek istemeyen hesap yöneticisi (42), bir süre İstanbul'da medya sektöründe çalıştıktan sonra yaşantısına Muğla'da devam ettiğini dile getirirken, bir dönem Cassey Jones kullanıcı adıyla Ekşi Sözlük yazarlığı yaptığını da sözlerine ekliyor.

Haber siteleri hit alabilmek için abuk subuk başlıklar atıyor

Limon Haber yöneticisi, böyle bir girişimde bulunmasının nedenini şöyle açıklıyor: "Benim yaptığım bir sosyal medya kullanıcısının isyankâr tavrından başka bir şey değil. Haber siteleri mâlum, hit alabilmek için ya abuk subuk başlıklarla ya da merak uyandıran başlıklarla haberleri yayımlıyorlar. Örneğin, "Ameliyat oldu. Karnından öyle bir şey çıktı ki!...", linke tıklayıp bakıyorsunuz, büyük bir ur çıkmış. Haber sitesiyse gergedan çıkmış gibi lanse ediyor. Bir iki haber sitesi değil hepsi böyle. O yüzden bir hesap açacağım ve clickbait başlıkların haber içeriklerini vereceğim dedim."

Limon Haber'in ilk faaliyete geçtiği dönemden bugüne baktığında, bu kadar ilgi göreceğini beklemediğini ifade eden hesap yöneticisi, Limon Haber'in gelişim sürecini ise, "Hesabı ilk açtığımda kişisel Twitter hesabımdan duyurusunu yaptım. Arkadaşlarım ve kişisel hesabımdaki diğer takipçiler takip etti. Böylelikle 150-200 kişi olduk. Yaklaşık sekiz ay boyunca da sadece maksimum 200 kişiye haber paylaşımı yaptım. Sonraki dört ayda bu sayı iki bine ulaştı. Geçen sene çok takipçisi olan bir hesap takip önerisi olarak duyurunca, aynı gece Limon 10 bin takipçiye çıktı, sonra giderek arttı. An itibarıyla 31 bin küsur takipçisi var." şeklinde anlattı.

Clickbait haberciliği en fazla Twitter'da yapılıyor

Sosyal medya kullanıcılarının Limon Haber'i fazlasıyla benimsediklerini, "Zamanla ortaya herkesin olan bir Limon Haber çıktı" diyerek ifade ederken, olumsuz eleştiriler hakkındaki sorumuza ise, "İki yılda toplamda üç ya da dört eleştiri aldım sanırım" yanıtını verdi. Eleştirileri özenle değerlendirdiğini de vurguladı. Sosyal paylaşım sitelerinden Twitter'ı böyle bir girişim için özellikle mi seçtiniz sorusuna ise şu cevabı verdi: "Aslında özellikle Twitter'ı tercih etmedim. Instagram hesabım da var ama çok nadir kullanıyorum. Instagram'da haber takip etmiyorum, gazetelerin hesapları var mı onu bile bilmiyorum. Gerçi olsaydı da pek işlevsel olmazdı sanırım. Facebook da bir süredir pek kullandığım bir platform değil. Twitter'ı yoğun olarak kullanıyorum, clickbait de gördüğüm kadarıyla en fazla Twitter'da yapılıyor. Dolayısıyla bana, Twitter açısından ciddi bir gereksinim olarak göründü.

Mugira Alsharef: “Bazen öyle bir haber yaparsın ki devletler sessiz kalamaz”

■ Dilan Yelken

Suriye’de yedi yılı aşkın süredir devam eden savaşın tanığı BBC Ortadoğu savaş muhabiri Mugira Alsharef ile savaş ve gazetecilik üzerine konuştuk.

Merhaba, ilk önce kendinizi tanıtır mısınız? Gazeteciliğe nasıl başladınız?

İsmim Mugira Alsharef. Suriye Dera’lıyım. Dera, Suriye’deki olayların Mart 2011 tarihinde başladığı yer. Türkiye’ye 2010’da geldim, yani savaştan önce. Amacım bu alanda çalışmak değildi çünkü aslında futbolcuyum. Türkiye’de devam ettim bir süre futbol oynamaya ama olaylar patlak verince ister istemez insan kendini meselenin içinde buluyor. Haberleri takip edip tercümanlık yaparak medyaya bir şekilde dâhil oldum, özellikle de sosyal medya üzerinden. Olayların fitilini ateşleyen çatışmalar bizim şehirden başladığı için daha çok içindeydik, 2011 ve 2012 yıllarında çok aktıftım, ismim bayağı duyulmuş, benim haberim yok. BBC’de çalışan bir arkadaşımın arkadaşı beni tanıyor ve geliyor bana teklif ediyor, böyle bir iş var, çalışır mısın? Tabii o zaman benim hiç gazetecilikle alakam yoktu, ilgim de yoktu. Tamam, görüşelim dedik, görüştük. Bana dediler Suriye’ye gideceksin bizimle çalışmanı istiyoruz, ben de kabul ettim. Niye? Çünkü olaylara daha çok dâhil olmak istiyordum ve Suriye’ye daha önce gitmediğim için bu bana bahane oldu. Değerlendirdim ve kabul ettim, 2012 yılından beri BBC elemanı olarak Suriye ve sınır bölgesinde çalışıyorum.

Sizi savaş muhabiri olarak tanıyoruz. Nedir savaş gazeteciliği? Diğer gazetecilik türlerinden farklı mı? Farklıysa nedir farkı?

Tabii çok farklı, çok ortak yanları da var ama her muhabir savaş bölgesine gidemez, gidebilmek için belirli eğitimler var, onlara katılması gerekiyor. Tabii cesur olması da gerekiyor çünkü savaş bölgesinde muhabir olarak veya yardım elemanı olarak çalışmak kolay bir şey değil. Her taraftan tehdit var, karadan tehdit var, havadan tehdit var, bunları göze alarak yapıyorlar işlerini savaş muhabirleri. Kesinlikle çok farklı bir alan. Hiç kolay bir iş değil.

Savaşın ilk kurbanı gerçeklerdir denir. Gazetecilik açısından bu ne kadar doğrudur? Gazeteciler gerçekleri aktarmakta başarısız mı oluyorlar?

Çok önemli bir soru aslında. Şöyle bir şey var, savaş bölgesinde durum çok karışık. Her seferinde işini rahat yapamıyorsun, istediğin gibi yapamıyorsun, genel olarak söylüyorum. Meselâ şöyle bir örnek vereyim, bir

savaş bölgesine gittiniz, orada bir rejim hakim, orada istediğin haberi yapabilir misin, yapamaz mısın? Bu soru hep var değil mi? Çünkü orada belirli yerlere gitmen gerekiyor, seni bir yere yönlendiriyorlar. Savaş bölgesine girdiniz, kamerayı açtınız, gerçekler kendini zaten gösteriyor, niye, çünkü zaten savaşta ölenler var, sen bunu göstermeye çalışıyorsun. Kamerayı açtığında zaten gerçekler kendi kendine görünüyor. Yani tabii gerçekleri göstermek isterken çok zorluklarla karşılaşıyorsun, meselâ özellikle Suriye gibi bir yerde, Halep’te meselâ bir sürü grup var ve her grup bir bölgeyi kontrol ediyor. Ben bir bölgeden diğerine geçmek için çok çabalıyorum, çok dikkat ediyorum, araştırıyorum çünkü tehlikeli durumlar oluyor. Ben Salih’ten Muhammed’e geçeceğim ama Muhammed’de ayrı bir grup var, o yüzden çok dikkat etmem lazım. Yani dediğim gibi savaş bölgesinde diğer sakin bölgelerde olduğu şekilde haber yapamıyorsun.

Savaş muhabirleri genelde taraflı olmakla suçlanır. Bu suçlama haklı bir suçlama mıdır, size böyle bir suçlama yöneltilse ne cevap verirdiniz?

Sadece savaş muhabirleri değil, hiçbir gazeteci taraf olmamalıdır. Muhabir dediğimiz tarafsız olacak, gazetecilik bunu gerektirir. Tarafsızlık çok ama çok önemlidir. BBC elemanı olarak

hiçbir zaman taraflı olmadım, BBC için genelde konuşabilirim, taraflı olmadık çünkü bu haberciliğin temel ilkelelerinden birisi. Ama Suriye gibi bir yerde çalıştığınız zaman taraflı olduğunuza ya da gerçekleri yansıtmadığınıza dair suçlamalarla karşılaşacaksınız. Ben ve ekibim de diğer kanallar ve gazeteciler gibi bu tarz suçlamalarla karşılaştık. Ama tabii insanlar orada çok farklı düşünüyor, yedi yıldır devam eden bir savaş var, insanların psikolojileri çok bozuk ve beklentileri çok farklı. Çoğu insan gazetecileri karar sahibi sanıyor, yani sen geliyorsun haberini yapacaksın, çıktığında da buradaki durumu değiştireceksin. Çoğu insan böyle düşünüyor, özellikle de savaş bölgesindeki insanlar. Meselâ İdlib’de bir kere çekim yaparken geldiler bana, dediler ki siz niye haber yapıyorsunuz, madem bir şey değişmeyecek, durum iyileşmeyecek, niye haber yapıyorsunuz? Biz de diyoruz ki bizim görevimiz burada olan her şeyi dışarıya yansıtmak. BM, büyük devletler vs. bunlar nasıl reaksiyon gösterirler bu bizi ilgilendirmez. Biz savaş bölgesindeki durumları değiştiremeyiz. Tabii şöyle bir şey de var, bazen öyle bir haber yaparsın ki çok yankı bulur ve devletler sessiz kalamaz. Meselâ 2013’te belgesel şeklinde bir haber yaptık. Çok mühim bir etki yaptı. Haber konuşuldu, konu kimyasal silahtı ve bazı tepkiler de verildi. Bu aslında muhabirliğin önemli bir kısmı yani az da olsa bazen bir şeylerin değişmesine vesile olabiliyorsun ama bunu karşıdaki insana umut olarak veremezsin. Ben işimi yaparım, olur mu olmaz mı bilmiyorum ama benim umudum, olsun.

Taraf olmamak çocukların öldürüldüğü bir ortamda zor değil mi? Zalim mazlum kavramları devreye giriyor, nasıl tarafsız oluyorsunuz?

İşte bunu anlatmaya çalışıyorum zaten. Savaş bölgesinde taraf olmanıza gerek yok, olmamalısınız. Ben şunu çok yaşadım, bir yere gidiyorum, bomba düşüyor, çekiyorum. Suriye sahasında 2015’e kadar yani Rusya Suriye’ye girmeden önce sadece rejimin uçakları uçuyordu. O bomba kimden düşmüş olabilir? Koalisyonun ve Rusya’nın dâhil olmasına kadar Suriye hava sahasında o zaman onlardan başkası uçamıyordu değil mi? O yüzden ben haberi yaparken şunu söyleyebilirim, bomba Suriye savaş uçaklarından düştü, bunu diyebilirim rahat bir şekilde. Bunu herkes biliyor zaten ve tespit eden insanlar da var ama 2015’ten sonra çok şey değişti. Artık koalisyon uçakları, Amerika, Rusya, şu bu derken çok karıştı. Aslında bölgeye göre çıkarabiliyorsun yine kimin bombasının düştüğünü. Yani şunu anlatmaya çalışıyorum, taraflı olmana gerek yok, çünkü gidip olayları olduğu gibi gösterdiğinde insanlar anlıyor. Bir bombanın düştüğünde yaptığı şeyleri çekince orada fazladan bir şey söylememe gerek kalmı-

yor. Bomba düştü, insanlar öldü, yaralılar var, hastanelere gittim, takip ettim, çektim vs. Böyle zamanlarda olaya duygusal ve insani yaklaşmak gerekir, taraflı değil. Taraflı olmak hiçbir zaman bana insani gelmemiştir. Hastaneye giderim meselâ, orada bir çocuk var onun adını alırım, yaşını sorarım, ailesi ile ilgili bilgi toplarım. Bunu servis ettiğim zaman benim kanaatim çok büyük bir yankı bulacak ve insanlar savaşı anlayacak. O yüzden taraflı olmaya gerek yok, olanı gösterin ve çekilin.

Türkiye’nin Suriye’deki operasyonunu gazetecilik açısından nasıl değerlendiriyorsunuz? Gazeteciler toplumu doğru bilgilendirme konusunda başarılı mı?

Yedi yıldır savaşın ortasında olan bir gazeteci olarak şunu söyleyebilirim. Türkiye’nin Suriye’ye girmeye hakkı var, yani ben haklı buluyorum. Neden? Orada bir sınır krizi var, terör tehdidi var. Mülteci konusu ayrı bir konu, yani Türkiye’de 3,5 milyon Suriyeli mülteci var. En önemlisi terör tehdidi. Sınırdan kimliği belirsiz bir sürü insan giriyordu, şimdilerde daha sıkı bir güvenlik olsa da önceden böyle değildi. Türkiye girdikten sonra da bir sürü haber yazıldı sivililerle ilgili tutumuna ilişkin. Bu yedi yılda kaç ülke girdi Suriye’ye? Say say bitmez. Türkiye en son giren ülke oldu, halbuki herkesten önce girmeye hakkı vardı komşu olduğu için ve terör tehdidi olduğu için. Benim 2011’den bu yana sivililerle ilgiligördüğüm şey şu, kimse Türkiye kadar hassasiyet göstermiyor. Aksini söyleyen haberler çıktı ve çoğu zaman haberlerin doğru olmadığı kanıtlandı. Sivililer konusunda benim kanaatim, keşke herkes Türkiye kadar hassas olsa ve o kadar insan yaşamını yitirmese. Örnek olarak, Rakka’da Rusya’nın bombaladığı yerlerde çok sivil ölüyor, bunu BM de söylüyor, herkes biliyor. Temennim bütün ülkelerin sivililer konusunda Türkiye kadar hassas olması.

Hep alanda olan bir gazetecisiniz, yaşadığınız çarpıcı olayları bizimle paylaşır mısınız?

Suriye’de kaldığım dönem çok uzun bir dönem, beş altı yıldan bahsediyoruz. Çok etkilendiğim olaylar yaşadığımı söyleyebilirim. 2012’de meselâ Halep’teki olayların başladığı yıl, Şear diye bir mahalledeyiz. Orada bir hastane var, Şifa hastanesi, pek çok saldırıya maruz kalan bir hastanedir ve zaten en sonunda da yıkıldı. Biz hastaneye girdik ekip olarak, haber yapacağız, tabii o zaman rejimin savaş uçaklarıyla saldırdığı ilk günler. Hastaneye gittik, sayamadığım kadar çok yaralı geliyor, yirmi ya da yirmi beş dakika içerisinde otuzdan fazla yaralı girdi, yani dakika başı diyebilirsin. Buraya kadar dayanıyorum, çekiyorum, aynı zamanda ekibin tercümanı olduğum için tercümanlık da yapıyorum ama bir yerden sonra dayanamaz hale geldim. Çok az doktor vardı ve doktorlar hastaların birini alıyor masaya, kurtarmayı deniyorlar olmuyor, alın bunu diye ittirip diğerine bakıyorlar. O kadar seri yapıyorlar ki bunu, doktorların o halini unutamıyorum. Tabii doktorun da yapabileceği bir şey yok. Sonra yavaş yavaş ortalık sakinleşmeye başladı, akşama doğru rejim uçakları çekilmeye başladı. Hastaneden çıktım, akşamüstü güneş batmaya başlamıştı. Hastanenin hemen önünde bir çocuk yatıyor, 3 ya da 4 yaşında bir çocuk. Kan içinde, ölüyor, oraya öylece bırakıldı. Bekliyorlar ki kendi ailesi gelsin alsın ama ailesi ortada yok. Biz tabii oradan ayrılmak zorunda kaldık, ayrıldığımızda o çocuk hâlâ oradaydı, bu da beni çok etkiledi. Çok etkilendiğim başka bir olayı da 2013’te kimyasal silah saldırısı olduğunda yaşadım. Ben saldırının olduğu okula en yakın hastanede idim. Birden bir sürü ambulans sesiyle birlikte içeriye yanık çocuklar getirdiler, ortalık cehenneme döndü. Öyle bir koku var ki anlatamam! O anları unutamıyorum. O anda çekimi falan bıraktım, maskeyi takıp yardım etmeye başladım. İnsanları taşıdık, yıkadık. O gün içlerinden birini, Siham adında bir kız çocuğunu Ankara’ya tedavi ettirmeye getirdik, haftalarca ilgilendik. Vücudunun yüzde 70’i yanıkta ama iyiye gidiyordu, bir gün ansızın babasından Siham’ın ölüm haberini aldım. Bu olayları unutmaya çalışırken bugünlerde Guta’da aynı silahlar kullanıldı ve aynı manzaralarla karşılaştık. İşte unutmaya çalışırsın ama her zaman hatırlarsın.

“Ben okuma aktivistiyim”

■ Zehra Fidan & Hilal Karakaya

Özbek asıllı bir annenin oğlu olan 66 yaşındaki Ünal Şengün, babasını savaşta kaybetmiş. Burdurlu olan Şengün 20 yıl Kapalı Çarşı’da çalışmış ve bu zaman zarfında birçok dil öğrenmiş. Ardından öğrendiği dilleri daha iyi kullanmak için turizme atılmış. 15 yıl boyunca birçok turist gezisini organize etmiş. Askerliğini de iyi derecede İngilizce bildiği için yurtdışında, Belçika’da yapmış. Orada Almancasını da geliştirmiş. İki çocuk sahibi olan Şengün kendisini okuma aktivisti olarak tanımlıyor.

Ünal Şengün’ün bir süredir tek başına yürüttüğü kendi deyimiyle Kiralık Kitap projesi, Bağlarbaşı esnafı tarafından tanınıyor ve seviliyor. Ünal, ikinci el kitapların açık hava sergisinde takas ve ödünç yoluyla insanlar ile buluşması fikrine dayanan bu ilginç projenin öyküsüne dair sorularımızı cevaplandırdı.

Projeye nasıl karar verdiniz?

Ben kitap okumayı çok seviyorum ama kitap okumaya da bir hayli geç başladım. Çünkü sürekli çalışmak zorundaydım. Bir gün kitap okurken tabiri caizse vahiy gelmiş gibi ben bir şeyler yapmalıyım dedim. Bu kitap sevgimi insanlarla nasıl paylaşabilirim diye düşünürken ilk olarak elimdeki kitapları paylaşmak istediğim için onları kiralık vererek değerlendirebilirim dedim. İkinci düşüncem ise bunları insanlara nasıl okutabilirim oldu. Ktapları okutabilmek için insanları dürtmek gerekiyordu. Benim için de bir alan, bir uğraş olabilir

dedim ve Bağlarbaşı Parkı’nda mümkün olduğunca az yer işgal ederek, insanlara rahatsızlık vermeden projemi uygulamaya başladım. Üç yıldır buradayım. Bu projeye kiralık okuma/okutma projesi, kendime de kitapmanya diyorum.

Nasıl tepkiler alıyorsunuz?

İnsanlar kitap okumadıkları için şaşkınlıkla karşılıyorlar, alıp okumaya çekiniyorlar. Hiç okumamışlar gibi bakıyorlar, şaşırıyorlar, neden böylesin diye sorguluyorlar beni. Geçmişte okurduk, artık okuyamıyoruz diyenler de oluyor. Onların üzerine özellikle gidiyorum. Neden bu tembellik, bunları analiz etmeye çalışıyorum. Okuyamadığımız kitapları size getirebilir miyiz diye sorarak bana kitap getiriyorlar. Bazen takas yapıyoruz. Dolayısıyla böyle bir bakıma ütöpik bir uygulama bizimkisi. Beni rahatsız etmiyor, kimseyi de rahatsız etmeyecekse hoş görülsün. Kimileri beni uçuk, onların deyimiyle meczup görebilir ama hiç önemli değil. Ben mutluyum.

Kitapları nasıl temin ediyorsunuz?

İnsanlar evlerinde okumadıkları kitaplar değerlendirilsin istiyor ve getiriyorlar. Yayınevlerinden dostlarla gidip görüştüm, onlardan da kitap alıyorum. Aslında evimde buraya getirebileceğim 200 kitap var ama mekânım yok. Çünkü ben öyle tüzel kimlik olsun istemiyorum. O zaman olay ticariye girer. Tamamen özgür, bağımsız ve gönüllü bir iş yapıyorum. Gönülsüz hareket zaten yürümüyor, gönüllü hareket ayakta duruyor.

Ticari olunca, işin içine para girince sizi gütmeye kalanlar oluyor. Sizi sömürmeye başlıyorlar. Ben bunlara karşıyım. Dolayısıyla kendi yolumda özgürlük buluyorum. Bu işi açık havada yaptığım için iklim koşullarına uymak zorundayım. Daha fazla da yatırıma girmek istemiyorum. Gerek duymuyorum. O benim özgürlüğümü kısıtlar. Atıl alanları kullanarak da insan bir şeyler yapabiliyor. Emekli olduğum için ne bir beklentim var ne de fazla bir gelire ihtiyacım var. Olanla yetiniyorum.

Yaşadığınız ilginç olaylar var mı?

Dört Umberto Eco kitabım vardı. Yan yana duruyordu, ben sürekli dolaşırım ayağımda sorun olduğundan dolayı. Geldiğimde ikisi çalınmıştı. Mutlu oldum. Bir şeyi çalınırsa insan mutlu olur mu? Bu kitapları alan kişi Umberto Eco okuyacak denli biriye amacıma ulaşmaya başlamışım demektir. Birçok insan geliyor. Yaşlı genç birçok kişi tanıdım. Burası benim agoram. Buradaki dostlarım benden medet umuyorlar. Benimle konuştuklarında rahatlıyorlar. Kimi zaman onların yeniden yaşama tutunmasını sağlamaya çalışıyorum. Çevredeki esnafa, nalbura, börekçiye, berbere kitap okutuyorum, tabii kimileri de direniyor.

Kitap okuma oranları düşük deniyor, ne dersiniz?

Medyada çıkan haberlere inanmıyorum. Bunun bir satış yöntemi olduğunu düşünüyorum.

Bisiklet yolları yalnızca sahil kesimlerinde var

■ Batuhan Kuruçay

Türkiye’de bisiklet bir spor ve bir ulaşım aracı olarak yaygın şekilde kullanılmıyor. Bunun çeşitli nedenleri var. Yaşadığımız şehirler genellikle motorlu araçlar için tasarlanmış durumda, bisikletler için yapılmış yollar yok. Gitmek istediğiniz yere vardığınızda bisikletiniz için bir park yeri de bulamayabilirsiniz.

Ancak bisikletin Türkiye’de yaygın olarak kullanılmamasının tek sebebi yalnızca fiziki zorluklar değil. İnsanların düşünce yapısı da ele alınması gereken ikinci bir etken. Türkiye’de bisiklet denilince ilk akla gelen şey çocuklara karne hediyesi oluyor. Bir başka neden de bisikletin hem ulaşım aracı olarak kabul edilmemesi hem de bir spor veya hobi olarak bile görülmemesi. Oysa dünyadaki pek çok büyük şehirde insanlar şehirlerin kalabalığından, gürültüsünden birazcık da olsa uzaklaşabilmek, hem spor yapıp hem boş vakitlerini doğayla baş başa geçirebilmek için bisiklet turlarına çıkıyor.

Ülkemizdeki fiziksel koşulların elverişsizliğine rağmen yine de etrafımızda bisiklet tutkunları yok değil. Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencisi Çağla

Alptekin de bisiklet sürmeyi sevenlerden. Çağla Kadıköy’de oturuyor ve birkaç defa Kadıköy’den Altunizade’deki fakülteye kadar bisikletle gelme cesareti göstermiş. Bisiklet sürmeyi çok sevse de okula devamlı bisikletle gelme fikrinden vazgeçmek zorunda kalmış. Çağla bize İstanbul’da bisiklet sürmenin zorluklarını anlatıyor. “İlk sorun, düzenli bir bisiklet yolunun olmaması, bisiklet yollarının yalnızca sahil kesimlerinde belirli alanlarda olması. Eğer şanslı değilseniz, sahil kesimine yakın oturmuyorsanız, bisiklet yolunun olduğu yere ulaşabilmek için çok zorlu yollardan geçmeniz, bisikletinizi yanınızda taşımanız gerekiyor. Bisiklet sürerek seyahat etmek pek mümkün olmuyor. Yollar, kaldırımlar her yer arabalar tarafından işgal edilmişken, yaya olarak bile yürümekte zorlanırken bisiklet sürebilmek imkânsız gibi. Bisiklet yolunun olmadığı yerlerde ya ana caddeden sürmeniz ya da kaldırımı kullanmanız gerekiyor. Cadde üzerinden gittiğiniz takdirde arabalar sizi görmezden geliyor, hatta bazen üzerinize bile sürebiliyorlar. Bir de bisiklet süren kişinin bir kadın olduğunu fark ederlerse bilerek sizi zor duruma sokmaya çalışabiliyorlar. Birçok defa başıma geldi bu durum.

Kaldırımdan sürmeyi tercih ettiğiniz vakitlerde de yalardan azar ıstıyorsunuz. Bir diğer sorun ise bisiklet yollarının işgal ediliyor olması. Çok kısıtlı olan bisiklet yollarını bulduğunuzda da maalesef yayalar size pek geçiş hakkı tanımıyor. İsrarla bisiklet yolundan yürümeye devam ediyorlar. Haliyle normal yürüyüş alanını kullanmanız gerekebiliyor bazen. Bu sefer de bisiklet yolları pek anlam ifade etmiyor. Keşke şehirler boydan boya şehir içerisinde sürebileceğiniz bisiklet yollarına sahip olabilse, biz de rahatça, ana caddeyi ve kaldırımları işgal etmeden güvenli bir şekilde sürüş yapabilsek.

Bu kavgada herkes haklı

■ Kemal Ünal & Talha Baki & Samet Göl

İstanbul'da 2014 yılında hizmet vermeye başlayan UBER'in Türkiye'deki ilk yolcuları, milli basketbolcu Sinan Güler ile dijital pazarlama yöneticisi Sinemis Candemir olmuş. UBER bugün yaklaşık 3 bin sürücüsüyle taksicilerin tepkisini çekiyor. Taksiciler, UBER sürücülerinin korsan çalıştığını ve UBER yüzünden işlerinin azaldığını öne sürüyorlar. Peki bu kavgada kim haklı? Konuyla ilgili olarak taraflarla ve yolculuk yapanlarla görüştük.

"Bu sorunun günah keçisi biz olmamalıyız"

Selçuk Küçük taksi sürücüsü, 1971 İstanbul doğumlu. 17 yaşından beri taksicilikle uğraşiyor. Yaklaşık 30 yıldır da bu mesleği yapıyor. "Taksiciler UBER'in aktif olmasıyla gelir seviyesinde yüzde 30-40 düşümlere uğradı" diyor. Ticari taksilerin sabahlara kadar çalışmasına rağmen UBER'in kazandığı parayı kazanamadıklarını söylüyor. "UBER'in hayatımıza girmesiyle üç müşterimizden en az biri gitti. Ayda 7500 lira kira veriyoruz. Onların böyle bir kira derdi veya gideri yok, kazandıkları parayı evlerine götürüyorlar. Ben taksimim günlük masrafını çıkarmakta zorlanıyorum, yeri geldiğinde para kazanmadan günümüzü bitiriyoruz. Arkadaşlarımızın çoğu işlerini bırakmak zorunda kalıyor, bu sorunun günah keçisi biz olmamalıyız" diyor. UBER'den önce günde ortalama 30-40 müşteriye hizmet verdiklerini, belki 7-8 sefer havalimanı müşterisi çıktığını, şimdi ise bu sayının 2'yi 3'ü geçmediğini ifade ediyor. "İşlerimizi ortalama yüzde 30-40 olumsuz etkilediğini söylesek doğru olur" diye ekliyor. Selçuk Küçük UBER sürücülerine yapılan saldırıları onaylamıyor. "Saldırmak çözüm değil, taksici adını kirletmek bizlere zarar verir" diyor. Ona göre soruna devletin bir çözüm üretmesi en doğru yöntem. UBER araçlarına verginin artması veya taksi giderlerinin düşmesi, eşit koşullarda vergilendirilmek, eşit koşullarda rekabet etmek soruna çözüm olabilir diyor. "Devletimizin bir çözüm bulması taksi camiasını mutlu eder, haksız rekabette mağdur olan taraf biz oluyoruz. Bir an önce bu durumun son bulmasını istiyoruz" diye ekliyor.

Selçuk Küçük'e göre taksi UBER'den daha ucuz. "UBER'de belirlenen konuma bağlı şekilde ilerleme zorunluluğu vardır; o konumdan asla çıkamaz ancak takside müşteri hangi yoldan gitmek isterse daha kestirme yoldan gitme şansına sahiptir. UBER'de bunu yapamazsın, konum bilgisine uyarak bildiği yoldan götürür, bu şekilde olduğundan taksi daha ucuza ve daha hızlı şekilde müşterisine hizmet verir" diyerek taksinin müşteriler için daha esnek ve ucuz olduğunu iddia ediyor.

"Taksiye rağbet azalırsa mecbur UBER'e geçeceğiz"

Süleyman Keser de taksi sürücüsü. 32 yaşında. Rize'de doğmuş ve 2006'da İstanbul'a gelmiş. 12 yıldır İstanbul'da taksicilik yapıyor. UBER sürücülerine yönelik saldırılarla hiç alakasının olmadığını söylüyor. Şimdilik halinden memnun olduğunu, ancak taksiye olan rağbet azalırsa UBER'e geçebileceğini ifade ediyor. "UBER'den bir şikâyetimiz yok, herkes rızkını yer. Fakat yakıt fiyatlarının ve vergilerin düşürülmesi gerekiyor. Kazandığımızı yakıt ve vergiye veriyoruz" diyor.

"İnsanlar UBER'i daha güvenilir buluyor"

Mehmet Ünal UBER sürücüsü, 1986 İstanbul doğumlu. Yaklaşık bir yıldır UBER sürücülüğü yapıyor. "Sosyal medyada insanlar UBER'i daha güvenilir bulduklarını ve daha kaliteli hizmet verdiğimizizi düşündüklerini, UBER'in kendilerini daha özel hissettirdiğini söylüyorlar" diyor. "Sürüşten sonra cüzdan, telefon unutabiliyorlar, hiçbir sıkıntı olmadan kargoyla adreslerine kadar bırakıyoruz. UBER'i tercih eden kesim daha çok aileler. UBER 9 kişilik olduğu için aileler daha çok ilgi gösteriyor" diye ifade ediyor. Müşterilerin gidecekleri konumları bildiklerini ve o konum doğrultusunda hareket ettiklerini ifade ediyor. Mehmet Ünal özellikle Arap turistlerin, kalabalık ailelerin ve şirket toplantıları yapanların UBER'i tercih ettiğini ifade ediyor. Taksicilerin yabancı müşterilere kilometre başına 3-4 kat fazla fiyat söyleyebildiğini, oysa UBER uygulamasında bunun mümkün olmadığını belirtiyor.

Mehmet Ünal da taksici saldırılarının rahatsız. "Birebir ağız tartışmaları, arabaya tekme atmak, yol vermemek, bunları yaşadım, bunlar ufak şeyler. Arkadaşlarım silahlı saldırılara uğradıklarını söylüyorlar. Yaşanan birçok olay var, televizyondan da şahit oluyoruz. Bunlar yanlış şeyler, özellikle gece saatlerinde darp olayları başımıza geliyor. Devletimizin bu duruma bir çözüm bulması bizim can güvenliğimiz için iyi olur" diye belirtiyor. Mehmet Ünal, ehliyeti olan, beş yıl boyunca trafikten ceza almamış ve GPRS kullanmayı bilen herkesin UBER sürücüsü olabileceğini de sözlerine ekliyor.

"Taksiciler müşterilerini çaldığımızı düşünüyorlar"

Bora Ersavaş da UBER sürücüsü, 30 yaşında. İki sene UBER'de çalışıyor. Ticari taksilerin kötü uygulamalarının UBER'i doğurduğunu savunuyor: "Kısa mesafe yolcu almamaları, yolculara nereye gideceklerini sormaları, arabada unutulmuş eşyaları geri getirmemeleri, getirdiklerinde ücret istemeleri, turistlerden fazla ücret almaları, yolu uzatmaları gibi şikâyetler oluyor" diyor.

Taksicilerin işlerini olumsuz etkiledikleri eleştirisine de hak veriyor. "Bu biraz da nasip kısmet işi" diyor. "Taksiciler müşterilerini çaldığımızı düşünüyorlar fakat UBER ticari taksiler gibi müşteri çağırmadan yoldan yolcu alamıyor" diye de ekliyor.

Yolcular ne diyor?

Haberimiz için konuştuğumuz bir yolcu, ulaşım için ticari taksileri tercih ettiğini ifade ediyor. "Acil olmayan durumlarda taksi kullanmıyorum. Acil durum olduğunda ise bir uygulamadan koca bir minibüs çağırıp, İstanbul trafiğinde onun gelmesini bekleyemem. Bunun yerine caddeye çıkıp ilk gördüğüm boş taksiyi durdurmanın çok daha kolay ve hızlı olduğunu düşünüyorum" diyor.

Bir başkası ulaşım için UBER'i tercih ettiğini belirtiyor. "Çünkü istediğim her yerde zaman mekân fark etmeden telefonda bir tuşla araç çağırabiliyorum. Kaç dakikada geleceğini, şoförün kim olduğunu biliyorum. Hem konforlu hem de güvenli bir yolculuk olduğu için UBER'i tercih ediyorum" diye belirtiyor.

Ticari taksiyi kullandığını belirten bir başka yolcu, "Oturduğum yerin çok yakınında bir taksi durağı var. Ne zaman durağa gitsem boş taksi bulabiliyorum. Bu yüzden UBER'i hiç kullanmadım" diyor.

Son konuştuğumuz kişi de UBER'i tercih edenlerden. "Kalabalık bir aileyiz. Taksiye sığmadığımız için UBER'de rahat yolculuk yapıyoruz. Şoförleri efendi, istediğimiz gibi klima açtırabiliyoruz. Sistem üzerinden yolculuğu takip edebiliyoruz. Ücreti önceden görebiliyoruz. Kredi kartı ile ödeme yapabiliyoruz" diyor.

■ Oğuz Erdem

Dünyada 1972 yılından beri uygulanan 'sporda yetenek seçimi' Türkiye'de henüz istenilen seviyede, bilimsellikte ve süreklilikte yapılmıyor. Geçtiğimiz yıllar içinde konuyla ilgili çalışmalar yapan spor ve bilim insanlarının bir araya geldiği bir oluşum olan, Türkiye'de spor kavramını olması gereken yere ulaştırmaya çalışan ve aynı zamanda birçok spor organizasyonu gerçekleştiren Beyaz Gölge Eğitim Sağlık Spor Organizasyonları ve Tanıtım'ın sahibi Burçin Badem ile bir röportaj gerçekleştirdim.

Böyle bir proje geliştirmeye neden gerek duyduunuz?

Uluslararası spor organizasyonlarında uzun zamandır sporcularımızın başarılı sonuçlar alamamasından ve aynı zamanda başarılı sporcularımızın birçoğunun devşirme olmasından rahatsızlık duydum. Bu nedenle ülkemizde yetenekli sporcu arayışına girmek ve çocuğun hangi branşa yeteneği olduğunu da anlayabilmek için böyle bir projeyi düşündüm. Günümüz toplumunda, özellikle gelişim çağındaki çocuklarımızdaki en önemli sorunların obezite ve kız çocuklarında erken mensturasyon olduğu dikkatleri çekmektedir. Her iki patolojik durumun da en önemli sebepleri hareketsiz yaşam ve yanlış beslenme olarak göze çarpmaktadır. Çocukluk ve gençlik döneminde kazanılan ve yaşam boyu korunan fiziksel sağlık, bedeninin en üst kapasitede işlev görmesi için zorunludur. Toplumun fiziksel aktivite konusunda bilgi düzeyinin yetersiz olması, fiziksel aktivitenin sağlık için öneminin yeterince anlaşılabilmesi ve giderek daha hareketsiz bir yaşam tarzının benimsenmesi, toplumda obezite, kalp -damar

Evinizde yetenekli bir sporcu olabilir

hastalıkları, hipertansiyon, diyabet, osteoporoz gibi kronik hastalıkların görülme sıklığını artıran önemli nedenlerdendir. Spor yapılırken elde edilen kazanımların yanı sıra sporun barışa, dostluğa ve uluslararası müsabakalarda ülke tanıtımına katkı sağlaması da herkesçe bilinen bir gerçek.

Projenin amacı ve hedefi nedir?

Sportif anlamda madalya potansiyeli olabilecek yetenekli çocukların keşfine ve takibine katkıda bulunmak, futbol, basketbol, voleybol dışında da birçok olimpiik branş olduğunu hatırlatmak ve yönlendirmek, yetenekli sporcu havuzunu yurt çapında tarayarak genişletmek, yetenekli çocukların dışında kalanları da harekete geçirmek. Sosyal sorumluluk anlamında dünyanın en iyi sporcularına yapılan testleri ve antrenmanları çocuklarımıza da uygulayarak onların mutlu bir deneyim yaşamalarını sağlamak, yurt çapında yapılacak taramalarda aile ve ülke geleceğine dokunarak, sağlık-spor-mutluluk ilişkisinin önemini anlatmak. Hedef kitle olarak 5-16 yaş aralığındaki kız-erkek öğrenciler ve aileleri ve bu yaş grubunda görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve branş antrenörlerini tercih ediyoruz.

Bize biraz uyguladığınız testlerden bahsedermisiniz?

16 yaş aralığındaki öğrencileri özel parkurumuzda ön seçim olarak adlandırdığımız fiziksel ölçümler ve beceri testlerinden geçiriyoruz. Ardından elde ettiğimiz verileri kendi yazılımımız olan Fun The Mental V03 yazılımında değerlendirip, antrenman bilimcilerimizin onayından sonra web sayfasından sonuçları yayımlıyoruz. Yetenek dilimi bölümünü takip ederek eğitime alabileceğimiz gibi yönlendirme de yapıyoruz. Ortalama içinde kalan öğrencilerimize en uygun beş spor branşını yüzdeliği yüksek olandan aşağıya doğru sıralıyoruz. Eğer istenirse beceri ve koordinasyon eğitimi ve ikinci aşama testleri yaparak program sonu ön seçimden daha derin bir değerlendirme ve yönlendirme sunuyoruz. Ortalama altında kalan bölüme ise temel beceri ve koordinasyon eğitimi verebileceğimiz gibi, oyun ve hareket formatlı programlar da sunuyoruz. Sonrasında

aynı test parkurunda değerlendirmeye alarak gelişimi takip ediyor ve buna göre kendisine yatkın branşları güncelliyoruz. Yine projeye bağlı olarak özgeçmiş ve soy geçmiş anketleriyle beraber beslenme alışkanlıkları anketi ve içsel güdülenmenin değerlendirileceği psikoloji anketi ile daha kapsamlı taramalar da yapıyoruz.

Bugüne kadar olan gelişmeler nelerdir?

2009'dan bu yana toplam 17 bin 600 gencin ölçme ve değerlendirmelerini yaptık. Norm değerlerini oluşturduk. Türkiye Futbol Federasyonu'nun hakem seçimlerindeki testlerini yaptık. Pendik, Sultanbeyli, Gaziosmanpaşa Spor Kulüpleri'nin performans testlerini yaptık. Türkiye Basketbol Federasyonu ile Yıldız Milli Kız ve Erkek aday kadro taraması ile 12 ilde 2 bin 200 basketbolcu adayının test/ölçüm ve değerlendirmelerini bitirdik. Spor A.Ş. Fatih Belediyesi ve Turkcell ile İstanbul'un Şampiyonları adlı ön seçim projesiyle 2 bin 500 öğrenci taraması yaptık. Pendik Belediyesi, Adidas ve HP ile 'Şampiyon Çocuk Yaşta Keşfedilir' adlı ön seçim projesiyle bin 800 öğrenciyi taradık. Hidayet Türkoğlu Basketbol Okulları İstanbul ve Ankara şubelerinde fiziksel ölçüm ve motorik test takipleri yaptık.

Son olarak, gençlere tavsiyeleriniz nelerdir?

Aslında sadece gençlere değil öncelikle ailelere tavsiyelerim var. Çocuklarının durumlarının objektif ve doğru olarak tespit edilmesi için araştırmacı davranışlar. Kendi hayallerini değil, çocuklarının hayallerini gerçekleştirmeye çalışsınlar. Özel branşlara yönelmeden önce ana branşlar jimnastik, yüzme, atletizme mutlaka zaman ayırsınlar.

Özellikle sekiz yaşına kadar diğer branşlar oyun amaçlı kullanılmalı. Daha sonra yetenek ölçümlemelerine göre branşlara yönelebilirler. Eğitim alanlarını seçerken de titiz davranışlar, sadece yakın diye merdiven altı spor okullarına çocuklarını emanet etmesinler. Gençlere ise sporu spor olarak yapmanın anlamını öğrenmelerini tavsiye ediyorum. Spor bir yaşam biçimidir, yaşam nedeni değildir. Aşırı rekabet içinde kavrulmuş olan spor tadını kaybetmeye başlamıştır. Spor keyiftir, bunu iskalamadan zevkini çıkarmak lazım.

Sokak sporu

■ Cengizhan Akdin

Spor yapmak için salon şart mıdır? Her spor aynı zamanda sokakta da yapılabilir mi? Son yıllarda sokak sporu ya da sokak antrenmanı diye bilinen bir kavram gündemimize girmiş bulunuyor. Hatta sokak antrenmanı adıyla 2011 yılından beri dünya şampiyonası bile düzenleniyor. Bu yılki şampiyona Moskova'da Ağustos ayında yapılacak.

Türkiye'de henüz sokak sporu federasyonu yok ama sokak sporu yapan takımlar var. Ben de ne yaptıklarını görmek ve biraz bilgi almak için Caddebostan sahiline gittim. Mutant Team ekibinin kurucusu Fatih Anlaş Hocadan izin alarak önce antrenmanlara katıldım. Antrenmana sekiz kişilik bir ekip olarak başladık. Öncelikle vücudumuzu belli bir sıcaklığa getirmek için ısınma hareketleri yaptık. Bunun nedeni ise herhangi bir sakatlık çıkmasını engellemek. Salonda da sokakta da buna dikkat edilmesi gerekiyor.

Daha sonra takımın planladığı şekilde ikişerli gruplar haline geldik, bunun nedeni de yardımlaşma ve motivasyon. Bu bölünmeden sonra dar, geniş ve kapalı bir şekilde barfiks çekerek sırt bölgesi için gerekli olan üç büyük hareketi tamamladık. Sonrasında arka kolumuzu ve göğüs bölgemizi çalıştırmak için dips hareketini yaparak ve şınav çekerek hem göğüs bölgemizi hem de arka kolumuzu çalıştırmış olduk. Antrenmanın en sonunda ise açma germe yaparak vücudumuzu esnettik ve soğuttuk. Antrenmandan sonra da Fatih Hoca ile sokak antrenmanını konuştuk.

Salonda yapılan sporla sokakta yapılan spor arasında nasıl bir fark var sizce?

Farklardan önce ilk olarak şunu söyleyeyim, ikisinin de kendisine özgü avantajları var. Salon sporu dediğimiz zaman işin içinde fonksiyonel olaylar daha fazla olduğu için daha işlevsel ve yerel çalışabilme avantajı var. Tabii açık havada çalışma standartları çok yüksek değil. Ama bir ekstra avantajı var, yeşillik içeren bir alanda yapıyorsan bol oksijene sahip oluyorsun. Ciğerler daha

çok oksijen taşıyabiliyor, dolayısıyla kan dolaşımıyla adaleye fazla oksijen taşıyor. Bunun sonucunda adalemiz temiz havada daha fazla pump (yoğun kan akışı) sağlıyor. Bunların haricinde açık havada hareketler biraz daha kısıtlı olduğu için süper set uygulamasına daha çok ağırlık veriyoruz. Yani aslında bakıldığında definasyon idmanları için oldukça iyi. Hacim arttırıcı antrenmanlar içinde tabii ki salon antrenmanları daha iyi. Bana göre ikisinin de avantajları ve dezavantajları var.

Sporla uğraşmayan birisi için sokakta spor yapmak yeterli olur mu?

Tabii ki sonuçta biz de salonda spor yapan adamlarız. Burada hepimiz biraz önce açık hava antrenmanı gerçekleştirdik. 20-25 dakika arasında neredeyse tamamladık. Gayet verimli oldu hatta herkes hiç beklemediği kadar pump hissetti. Açık hava antrenmanı bence di-

şarıdan bakıldığı zaman çok böyle yapılabilecek bir şey yokmuş gibi gözüküyor. İnsanlar üşeniyor ama antrenmanı uyguladıktan sonra başta söylediğim gibi oksijeni aldıktan sonra ve üstüne süper setleri uygularsak etkili bir antrenman çıkartırız. Tabii hepsinden önce biraz temel bilgiye ihtiyacımız var. Şu an spor yaptığımız yerde yapılacak çok fazla bir şey yok gibi gözüküyor. Ama biraz önce biz göğüsü de sırtı da sonrasında kolu da çok iyi bir şekilde çalıştırabildik. Deneyip tecrübe edinmek lazım. İlk başta herkes çekiniyor, şimdi ben bu açık hava parkurunda ne yapacağım, diyor. Geliyor, sadece birkaç barfiks çekiyor, şınav çekiyor, gidiyor. Sonra açık havada antrenman yetersiz diyor. Yani demek istediğim bu konuda biraz temel bilgiye sahip olmak lazım.

Peki son olarak spor yapanlara bir öneriniz var mı? Salonda spor yapanları sokakta spor yapmak için teşvik eder miydiniz?

Bence iki avantajı da ayrı ayrı kullanmak gerekiyor. Açık havada bol oksijenli, çok ağırlık üstüne gitmeden süper setlerle açık hava antrenmanı yapılması gerekiyor. Hatta yarısını burada yarısını da spor salonunda uygulayabiliriz programlarımızın. Onun yanı sıra sırf açık havada antrenman yapmak yerine bazen de büyümeye yönelik bölgesel çalışmaya yönelik spor salonunu tercih etmemiz gerekiyor. İkisinin de kendine göre büyük avantajları var. Ama dediğim gibi açık havada şu an kullandığımız parkura bile gerek yok.

Yanımıza birkaç ağırlık veya bir tane lastik alıp bir kaldırım kenarında bile çok güzel antrenmanlar yapabiliriz. Ama hepsinden önce temel bir bilgiye sahip olmamız gerekiyor. Eğer kişi bu bilgiye sahipse dışarıda kendisini çok güzel bir şekilde geliştirebilir. Sınırlı bir şey olduğunu düşünmüyorum.

Fatih Anlaş Hocaya teşekkür ediyor ve spor hayatında kendisine başarılar diyorum.

Çok kolay, sen de yapabilirsin!

■ Şeyma Soral

Yenilikçi bir pazarlama tekniğiyle mobilya ve ev dekorasyonu sektörüne uzun zaman önce giriş yapan IKEA kullandığı satış stratejileri ile adından sıkça söz ettiriyor. Geniş fiyat yelpazesi ve ürün çeşitliliğiyle ön plana çıkan IKEA, tüketiciler için gözde markalardan birisi. Peki, IKEA'nın pazarlama stratejilerine tüketiciler nasıl bakıyor? IKEA'nın yenilikçi fikirleri işe yarıyor mu? Literatüre IKEA etkisi olarak geçen strateji nasıl işliyor? IKEA etkisi: Yap ve mutlu ol

IKEA'dan demonte (parça halinde) bir ürün aldığınızda kasaya kadar size eşlik eden hoşgörülü ve yardımsever şirket, ürünün satışı tamamlandıktan sonra müşterisine iki seçenek sunuyor. Bunlardan biri ve en çok tercih edileni, demonte özelliğine sahip ürünün montajını tüketicinin kendisinin yapması. Diğeri ise ek ücret ödeyerek IKEA'dan montaj hizmeti alması. İşte bu durumda her iki seçenekte de karşımıza IKEA mağdurları çıkıyor.

İlk seçeneği seçerseniz, IKEA'nın başarılı stratejisine bir adım daha yaklaşmış oluyorsunuz.

IKEA etkisi, bir tüketicinin tükettiği ürünün yapımına yardımcı olması, katkı sağlaması durumunda o ürünü daha çok sevip benimseyeceği anlamına geliyor. IKEA müşterilerine görsel çizimlerle hazırlanmış bir montaj kılavuzu veriyor. Tüketici kılavuzdaki aşamaları takip ederek ürünü ortaya çıkardığında, IKEA'nın düşüncesine göre, satın aldığı ürünü daha çok sahipleniyor ve kendi emeğiyle bir şeyler yaptığı için mutlu oluyor. İkinci seçenek ise IKEA'nın strajesinin işe yaramadığı, kendisini beceriksiz hisseden kişileri hedef alıyor. İlk seçenekte tüketiciyi mutlu etmeye odaklanan IKEA, ikinci seçenekte tüketicinin beceriksizliğini ön plana çıkarıyor.

Beceri açısından ek ücret ödeyerek yardım alan tüketiciler ile kendi başına yapmaya çalışanlar arasında çok da büyük bir fark yok aslında. Çünkü çoğu tüketici için IKEA ürünleri kılavuz kullanarak kolayca monte edilebilecek kadar basit ürünler değil. Montaj için gereğinden fazla zaman ve emek harcamak gerekiyor. Parasını ödediğiniz

bir ürünün montajı için ayrıca zaman ve emek harcamak pek de mantıklı değil.

IKEA'nın üre-tüketicileri

Üre-tüketici İngilizcedeki prosumer kavramının Türkçesi olarak kullanılıyor. Özünde, tüketicinin tükettiği ürünün üretim sürecine katılmasını anlatıyor. Montajı tüketicisine yaptıran IKEA böylece müşterisini üre-tüketici olarak konumlandırıyor. Aynı zamanda tüketicieye, üretim sürecine ücret almaksızın katılım karşılığında mutluluk da vaat ediyor. Öte yandan montajı satış yapan şirketin gerçekleştirmesi gerekirken tüketicinin yapması onu IKEA'nın ücretsiz bir işçisi haline getiriyor. IKEA müşterilerini ücret ödmeden çalıştırıyor, çalışmak istemeyenlere de ilave ücret ödetiyor.

Stres yaşamak isteyenler deneyebilir

IKEA'dan ürün alırken insanları en çok düşündüren montaj aşaması. Başlangıçta kolay gözükken montaj işlemi aslında görüldüğü kadar kolay değil. IKEA'dan kıyafet dolabı satın alan Hasan Korkmaz yaşadığı zorluğu şöyle açıklıyor: "Kıyafet dolabı aldığımızda ürünün montajını kendimizin yapacağını kasada öğrendik. Montaj için ek ücret ödemek de istemedik. Kolay olacağını düşündüğüm montaj işlemi saatlerimi aldı. Ücretsiz olarak gelip kurmaları gerekirken bunu müşteriye yaptırmaları bence şirket hakkında olumsuz bir imaj bırakıyor. Ürünlerinden memnun kalmamız için bu uygulamalarını değiştirmeleri gerekiyor." Müşterilerin ürün montajını yaparak daha

mutlu olacakları ve sahiplenecekleri söyleniyor dediğimde şu cevabı veriyor: "IKEA montajı müşterisine yaptıracak bence mutsuz ediyor. İnsan yapmaya uğraşırken bir yerden sonra çileden çıkıyor."

Nezahat Soral ise yaşadığı deneyimi şöyle aktarıyor: "Kılavuzun aşamalarını ürün üzerinde uygulamak oldukça zor. Hatta bunu tek başına yapmak neredeyse imkânsız. IKEA'dan aldığımız dolabı ailecek ancak monte edebildik. İşin zor olan kısmı öncelikle adımları anlamaya çalışmaktı. Bir ara durup düşününce şunu fark ettik, neden parasını verip aldığımız bir ürün için bu kadar çaba harcıyoruz ve montajını biz yapıyoruz? Ayrıca yapmak için ek ücret istemeleri de oldukça mantıksız." Peki, ürünü daha fazla mı sahiplendiniz kendiniz yapınca diye soruyorum. Şu cevabı veriyor: "Bence ürünü sahiplenme durumu fazla iyimser. Bir ürünü yapmak için iki saat uğraştıktan sonra keşke almasaydım diye söylenmeye başlıyorsunuz. Yaşadığınız stres ve yorgunluk da cabası."

Seda Başarı'nın deneyimleri de benzer: "Eğer montaj yapmayı seven biriyseniz parçaları birleştirmek, bunun için uğraşmak size güzel gelebilir. Fakat ya değilseniz? IKEA sanırım bunu hiç düşünmüyor. Ayrıca montaj kılavuzunu hayata geçirmek o kadar da kolay değil. IKEA'dan aldığımız çocuk odası masasını tamamlamaya çalışırken en son çekiç ile çivi çakıyorduk ve yerler bir sürü aletle doluydu. Sanırım IKEA bunu görse stratejisini baştan tasarlar."

Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden Prof. Dr. Süleyman İrvan da IKEA'dan demonte ürün alanlardan. Deneyimlerini şöyle ifade ediyor: "IKEA montaj kılavuzu benim için çözülmesi zor bir bulmaca gibiydi. Tek başıma yapamayacağımı anladığım için dokunmadım bile. Montaj işlerine meraklı bir arkadaşımın yardım istedi. Geldi, tıpkı bir montaj ustası gibi kılavuzu inceledi, parçaları serdirdi, adım adım montaja başladık. Her şey iyi gidiyordu ama tam bitti derken yanlış montaj yaptığımızı anladık. Her şeyi söktük, baştan başladık. Normalde 15-20 dakikada yapılacak montajı üç saatte ancak bitirebildik. Mutlu oldum mu, tabii ki hayır."

Çağın hastalığı obezite

■ Onur Özer

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre Türk halkının yüzde 33'ü fazla kilolu, yaklaşık yüzde 20'si de obez olarak tanımlanıyor. 28 AB ülkesinde obez bireylerin ortalama oranı yüzde 15 iken, Türkiye Avrupa'nın en fazla obezite sorunu yaşayan ülkeleri olan Malta, Letonya ve Macaristan'ın ardından geliyor.

Obezite tanısı vücut kitle indeksi üzerinden belirleniyor. Buna göre, vücut kitle indeksi 30'un üzerinde olanlar obez olarak tanımlanıyor. Vücut kitle indeksi arttıkça obezite sorunu da ciddileşiyor.

Kara ailesinin obezite ile mücadelesi

Kara ailesinin bireyleri uzun süredir obezite sorunu yaşıyor. Bu yüzden son çare olarak mide küçültme ameliyatına başvurmışlar. Adem Kara 50 yaşında. Aşırı kilo sorunu yüzünden işlerini yapamaz hale gelmiş. "Yürüyemiyordum, merdivenlerden çıkamıyordum, uyuyamıyordum, işimi bile etkiliyordu" diyor. Önce Almanya'da yaşayan kız kardeşi mide küçültme ameliyatı olmuş. Ameliyat hakkında ondan bilgi almış. "Ameliyattan önce 169 kiloydum, 179 kiloya kadar çıktığım da olmuştu. Yürüyerek kilo veremediğim için ameliyat olmalıyım dedim" diyor. Ameliyatı başarılı geçmiş. Doktorunun alanında en iyi doktorlardan birisi olduğunu söylüyor. "Ameliyat sonrası üzerimden büyük bir yük kalktı. Tek sıkıntım yeme ve içme olayı olmuştu. İlk haftalarda sıvı ile başladım. Sonra yavaş yavaş belirlenen programa göre beslenme düzeyine ayak uydurdum. Sporumu eksiksiz bir şekilde yapıyorum. Ameliyat sonrası 110 kiloya düştüm. Artık kendi ihtiyaçlarımı

karşılayabiliyorum. Rahat yürüyebiliyorum ve uyuyabiliyorum. İstedğim kıyafetleri giyebiliyorum. İyi ki bu ameliyatı olmuşum. Çok mutluyum" diye anlatıyor.

Sabahat Kara 44 yaşında. Adem Kara'nın eşi, ev hanımı ve iki çocuk annesi. 12 yıldır diyabet hastalığıyla mücadele ediyormuş ve 4 yıldır da insülin kullanıyormuş. Almanya'daki görümcenin mide ameliyatı sonrasında 155 kilodan 90 kiloya düştüğünü görünce o da ameliyat olmaya karar vermiş. "Kiloluyken bir sürü sıkıntı

çektim, sağlık sorunlarının dışında giyim kuşamdan dolayı da hayatım zorlaşıyordu. Ameliyattan önce 90 kilodaydım. Ameliyattan sonra 73 kiloya düştüm. Beni en çok cesaretlendiren eşim oldu. Çünkü o da aynı şeylerden şikâyetçiydi. O da ameliyat oldu. Ondandır destek aldım. Ameliyat sonrası hayatım tam anlamıyla yeniden başladı. Yemek alışkanlıklarım değişti. Vücudum hafifledi, diz ve bel ağrılarım azaldı. Şekerim insülin kullanmadan düşmeye başladı. İlaçlarım azaldı. Çok mutluyum" diyor. Adem Kara'nın kardeşi Salih Kara 42 yaşında. Evli ve üç çocuk babası. O da ağabeyi gibi mide küçültme ameliyatı yaptırmış. Ameliyat öncesinde 156 kiloymuş. Diyet yaparak kilolardan kurtulmayı başaramamış. Aşırı kiloları sorun olmuş. "Hareketlerimde kısıtlama oluşturdu, yürümekte ve merdiven çıkmakta zorlanıyordum, kıyafet almakta zorlanıyordum, kısacası yaşam kalitem düşmüştü" diyor. Ağabeyinin doktoru yapmış ameliyatı. Ameliyat sonrası sıkıntılı bir süreç yaşamış. "Üç gün boyunca aşırı mide bulantısı, kusma ve mide ağrısı yaşadım. İki hafta boyunca sadece sıvı ile beslendim. Sonraki haftalarda yavaş yavaş

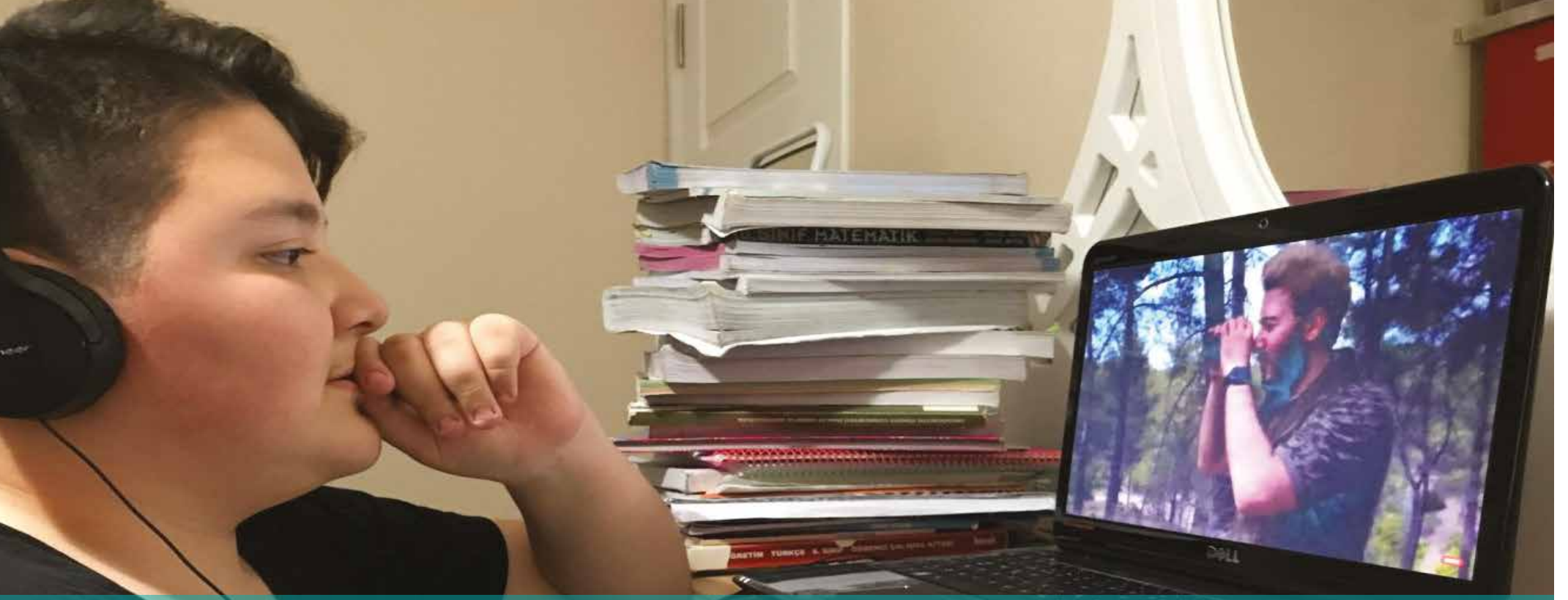

normal yeme alışkanlıklarıma geri döndüm" diye anlatıyor. Salih Kara ameliyat sonrasında 105 kiloya düşmüş.

Ameliyat, vücut kitle indeksi 40'tan fazla olanlara uygulanıyor

Kara ailesinin ameliyatlarını yapan obezite metabolik cerrahisi uzmanı Prof. Dr. Koray Tekin'le konuşuyorum. Prof. Dr. Tekin, "Mide küçültme ameliyatı normal şartlarda kilo veremeyen, vücut kitle indeksi 40'tan fazla olan ve sağlık sorunları çeken insanların yaptırdığı bir ameliyattır" diyor. İki çeşit mide küçültme ameliyatı varmış. Gastrik bypass ameliyatı ve tüp mide ameliyatı.

En çok tercih edilen tüp mide ameliyatıymış. "Tüp mide ameliyatı sonrasında hastanın yediği yemek miktarı azaltılıyor ve kısa sürede tokluk hissine sahip olması sağlanıyor. En az risk taşıyan yine tüp mide ameliyatıdır. Gastrik bypass ameliyatında ise mide küçültülerek, ince bağırsak ile bu küçük mide arasında bağlantı yapılır" diye açıklıyor. Prof. Dr. Tekin'e göre mide küçültme ameliyatının kaçak ve emboli (pıhtı atması) riskleri varmış. Her isteyene bu ameliyatı yapmadıklarını, öncelikle vücut kitle indeksine baktıklarını ve kiloya bağlı şeker, tansiyon gibi hastalıklar varsa bu ameliyata karar verdiklerini ifade ediyor.

Takipçi peşindeki çocuk youtuberlar

■ Gizem Zengin

2005 yılından beri en fazla kullanıcı sayısına sahip sosyal paylaşım sitelerinden birisi olan YouTube son birkaç yıldır özellikle çocuklar tarafından tercih ediliyor. Günümüzde en fazla para kazandıran işlerden birisi haline gelen "youtuber"lığın doğmasının da YouTube'un çocuklar tarafından çok fazla kullanılmasına katkısı reddedilemeyecek bir gerçek.

Çocuklar artık birer video bağımlısı haline geldi. Sürekli olarak video izliyorlar ve hepsi birkaç youtuber'ın hayranı olmuş durumda. Öyle ki Türkiye'de 7 milyon üyeye en çok takipçiye sahip youtuber Enes Batur'un hayat hikâyesinin anlatıldığı "Hayal mi Gerçek mi" adlı film yaklaşık 1,5 milyon izlenmeye ulaşarak gişede de başarısını devam ettirdi.

Peki üretilen bu içerikler çocuklara ne kadar uygun? Asıl tartışılması gereken nokta bu çünkü youtuberların derdi çocuklara faydalı olma kaygısı değil tık alma kaygısı. Çok sayıda izlenmeye ulaşmak için tamamen mantık dışı şeyler yapıyorlar. Örnek olarak Amerika'da başlayan ve neyse ki Türkiye'ye gelmeyen bulaşık deterjanı yeme akımı. Pek çok çocuk sonunda ne olacağını düşünme gereği duymadan o deterjanları yedi ve zehirlenip hastanelik oldu.

Türkiye'de de bunun benzeri durumlar yok değil. Youtuberların sürekli olarak yaptıkları "challenge"(düello) videolarının bedeli olarak birbirlerinden çok saçma şeyler istemeleri, saçlarını tuhaf renklere boyamaları ya da birbirlerinin vücutlarını bir kâğıt parçası gibi kullanıp kaybeden tarafın vücuduna istedikleri her şeyi dövme olarak yaptırmaları bu saçmalıklardan sadece birkaçı. Çocukların da bu saçmalıklara özenip dış görünüşleriyle onlara benzemeye çalışması ya da onların konuşma tarzlarına özenip onlar gibi hızlı ve anlaşılmaz şekilde konuşmaya başlaması bu kişilerin çocuklar üzerindeki olumsuz yansımalarının kanıtları niteliğinde.

Küçük yaşta kızların izledikleri makyaj videolarına özenip kamera karşısında adeta bir kadın edasıyla makyaj yaptığı, hatta sırf izlenmelerini arttırmak için dikkat çekecek şekilde giyinmeleri çocuk istismarının aslında başka bir versiyonu. Erkek çocuklarının oyun videoları çekerken kullandıkları yaşlarından büyük kelimeler ya da ettikleri sayısız küfürler de çocuklarımızın durumları için endişe edilmeyecek cinsten değil.

Evde ödev yapması, okulda ders dinlemesi ya da dışarı çıkıp sosyalleşmesi gereken hatta hayal kurması gereken birçok çocuk bunları yapmaktan ziyade odalarına kapanmış ve bilinçleri ele geçirilmiş şekilde adeta hipnoz olarak video izliyorlar ya da sürekli olarak bir kameranın karşısında kontrolsüzce videolar çekiyorlar.

"Çok fazla takipçim olmaz diye korkuyorum"

Eren 13 yaşında ve en çok sevdiği şey YouTube'dan video izlemek. Henüz bir YouTube kanalı yok. "Aslında video çekmeyi çok istiyorum ama çok fazla takipçim olmaz diye korktuğum için kanal açmıyorum. Arkadaşlarımla kanalları var ve o kadar fazla takipçileri de yok. Youtuberların neredeyse hepsini izliyorum, en çok da Enes Batur'u izli-

yorum, onu ve sevgilisi Başak'ı çok seviyorum. Hatta filmi çıktığı ilk gün gidip izledim" diyor.

"Araba yakma videosu en iyisiydi"

Furkan 11 yaşında. Okula telefon götürmek yasak olduğu için okulda YouTube kullanamıyor ama eve gelir gelmez hemen telefona sarılıyor. "Arkadaşlarımla birlikte dışarı çıkıyoruz ve hepimiz tabletlerimizden 'challenge' videoları izliyoruz. Ben en çok 'challenge' videolarını seviyorum, bir de 'Kafalar' kanalında birbirlerine yaptıkları kışkırtma videolarını izliyorum. Atakan Özyurt çok komik, onu kışkırtmak için arabasını yakmışlardı, bence en iyi kışkırtma videosuydu" diye anlatıyor.

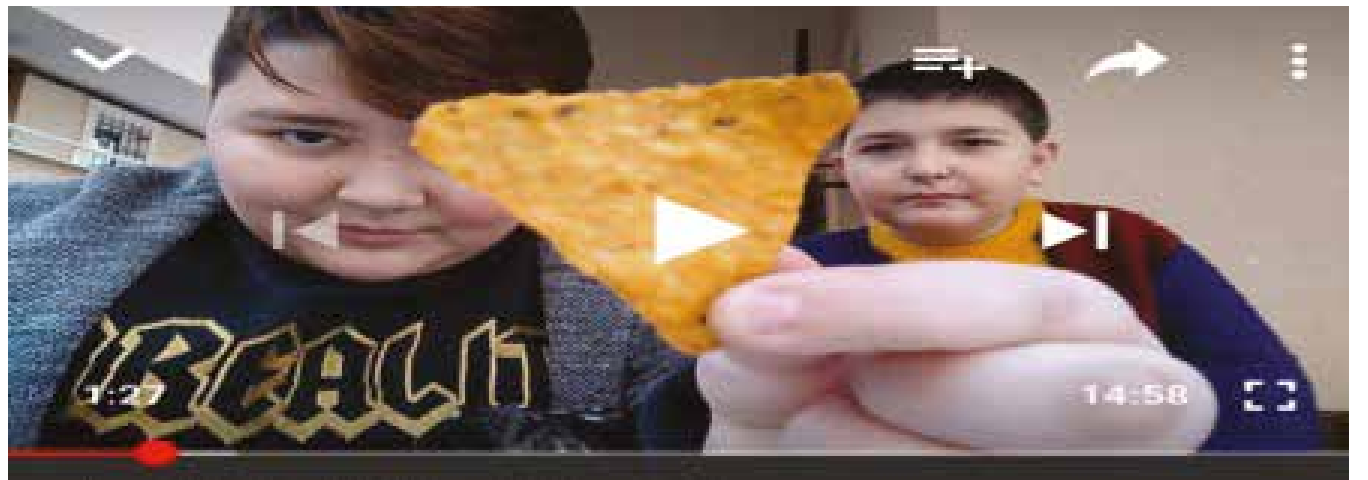
"Çocukların geleceği hakkında umutsuzluğa kapıldım"

Fatma Hanım ortaokul öğretmeni, çocuklarda çok fazla değişim gözlemlediğini söylüyor. "Resmen artık kendi aralarında benim anlayamadığım bir dil geliştirdiler. Geçtiğimiz aylarda sürekli su şişelerini fırlatıp 'dep' diye bağırıyorlardı, ben de nereden öğrendiklerini ve yaptıkları şeyin ne olduğunu bilemediğimden çocuklara sordum. Meğerse YouTube'da bir akımmış. Çocukların uğraş verdikleri tek şeyin bir şişeyi fırlatıp dik durmasını sağlamak olduğunu gördüm ve öğretmenleri olarak onların gele-

varmış. "En başta heveslendi diye kanal açmasına

izin verdim ama inanılmaz pişmanım. Resmen hayatını YouTube üzerinde yaşıyor. Evden dışarı çıkmak istemiyor, sürekli video çekme çabasında. Ders çalışmıyor, sınavları kötüye gidiyor, telefonu elinden alıyorum bazen ama yine ne yapıp edip bir bahaneyle telefonu alıyor. O kadar çok video izliyor ki geceleri izlediği videoları sayıklamaya başladı. Saçını bile YouTube'daki fenomenlere göre yapıyor, değiştirtmeye çalışıyoruz ama bizi dinlemiyor. O youtuberlara benzerse daha fazla izleneceğini düşündüğü için saçını yeşile boyadı. Konuşması bile değişti, o kadar hızlı konuşuyor ki hiçbir şey anlamıyoruz. Youtuberlara benzemek için bambaşka bir çocuk oldu" diye yakınıyor.

İki çocuk youtuberla konuşuyorum. Kaç yaşındasınız diye soruyorum. Arda 12 yaşında, Muhammet de 11. YouTube kanallarınızın kaç abonesi var diye soruyorum. Arda'nın 62, Muhammet'in de 17 abonesi varmış. Ne tür videolar çekiyorsunuz diye soruyorum. "Her türlü içeriği yapmaya çalışıyoruz. Oyun videoları çekiyoruz, canlı yayınlar açıyoruz, birlikte challenge videoları çekiyoruz, kamera şakaları yapıyoruz, vlog çekiyoruz" diye cevaplıyorlar. Neden youtuber olmak istiyorsunuz diye soruyorum çocuklara.

ceği hakkında gerçekten umutsuzluğa kapıldım" diyor.

"Çocukların halini hayretle izliyorum"

Burcu Hanım da öğretmen. "Bir öğretmen olarak çocukların geldikleri hali hayretler içerisinde izliyorum. Ne doğru dürüst ödev yapıyorlar ne de sınavlara çalışıyorlar, ellerinden telefon düşmüyor. Hepsinin dilinde bir Enes Batur'dur gidiyor. Tek idoller o olmuş resmen. Sınıfta sürekli onun kanalının şarkısını söylüyorlar. Ben bile ezberledim neredeyse, istemsizce kafamın içinde sürekli o şarkı var. Merak edip izlemeye karar verdim ama beş dakika bile dayanamadım. Kameranın karşısında oturmuş saçını saçma sapan bir renge boyamış, Türkçe konuşmaktan habersiz, ne anlattığını belki kendisi bile bilmeyen genç bir çocuk. Çocuklar onda ne bulmuş hiç anlayamadım" diye eleştiriyor.

"Youtuberlara benzemek için bambaşka bir çocuk oldu"

Asiye Hanımın oğlu 12 yaşında, 2 senedir YouTube kanalı

Arda, "Çok para kazanmak istiyorum, youtuberların hepsi çok zengin oluyor" diye cevaplıyor.

Muhammet de hem para kazanmak hem de ünlü olmak istiyor. Peki aileleriniz sizleri destekliyor mu diye soruyorum. Arda, "Annem ve babam ders yapmayıp hep video izlediğim için kızıyorlar, ama babam yine de video çekmek için istediğim kulaklıkları, kamerayı ve oyun klavyesini bana aldı" diyor. Muhammet ise "Annem de babam da çalıştığı için çok fazla bir şey demiyorlar.

Ben onlar gelene kadar video çekiyorum ya da video izliyorum onlar gelince de bırakıyorum. Video çekmek için çok istediğim bir bilgisayar vardı, annem aldı. Yani çok fazla kızmıyor" diye cevaplıyor. Son olarak, YouTube yüzünden derslerinin aksayıp aksamadığını soruyorum. Arda, bir aksama olmadığını, sadece ödevlerini son güne bıraktığını ama sonuçta yaptığını söylüyor. "Yazılılarım da Matematik hariç iyi geçiyor" diyor. Muhammet ise okuldan sonra kursa gidiyormuş, notları da yüksekmiş.

Kanserli çocuklara yeni umut

■ Burak Demirbaş & Nilay Tuğçe Bostancı

Kanserli Çocuklara Umut Vakfı, ailelerin yaşadıkları maddi sorunlar nedeniyle tedavileri aksama riski taşıyan çocukların tedavilerinin sürdürülebilmesi için çaba gösteren bir sivil toplum örgütü. Vakfın Proje Koordinatörü Hande Kösek Aluç, "Devletten yardım almıyoruz, hibeleri ve bağışları kovalıyoruz. Aile evi olmasaydı, bu vakıf faaliyetlerini sürdüremezdi" diyor.

Vakıf hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

KAÇUV'un kuruluşu 2000 yılına dayanıyor. Yönetim Kurulu başkanımız Prof. Dr. İnci Yıldız o dönemde Cerrahpaşa'da hematolog , onkolog olarak görev yapıyordu. Ona gelen her hasta İstanbul'dan değil şehir dışından da olabiliyormuş, böylelikle şehir dışından gelen hasta çocuk ve ailelerinin kalacak yerlerinin olmadığını görmüşler. Ayrıca hasta çocuk ve annenin hastanede yattığı sürede babaların otoparklarda yattıklarına tanık olmuşlar ve bu aileler için bir merkez, aile evi olsun, orada konaklayabilsinler diye düşünmüşler. Aslında vakfın kuruluşu burada işlevselleşiyor diyebiliriz. Sonunda 2013 yılında da aile evi kuruldu. 5 yıldır temel faaliyetlerimizi sürdürülebiliyoruz. Proje yazma, iletişim çalışmaları yürütme, farkındalık yaratma gibi şeyler beş yıldır yaptığımız işlerdir.

KAÇUV'u diğer vakıflardan ayıran nedir?

Hem çocuğa hem aileye temas ediyoruz ve bu bizce sürecin en önemli parçası, çünkü süreçte en çok annelerin psikolojik anlamda yıprandığını görebiliyoruz.

Vakfın gelirleri nereden sağlanıyor? Devlet desteği var mı?

Tanı konulduktan sonra aileler kendi çocuklarına bu durumu konduramıyorlar, biz de uzman psikologlarımız ile çocuklar-

la ve aileleriyle terapiler gerçekleştiriyoruz.Öncelikle devlet desteği yok. Devletin böyle kuruluşlara destek vermesi durumu hiçbir zaman olmadı. Sağlık Bakanlığı'ndan sadece hastanelerde bir çalışma yapmak için izin alıyoruz ancak bu maddi bir destek değil. Devlet genelde böyle şeyler yapmıyor ama hibeler açıyor. İstanbul Kalkınma Ajansı'ndan üç proje için destek aldık. İlki 2012 yılında "Oyun Benim İlacım" projesini, ardından "Çocuk Kaşifler Sanal Dünyada", son olarak da "Sanatla Hayata Renk Kat" projesini gerçekleştirdik.

Ne tür bağışlar alıyorsunuz ?

Bağışları ikiye ayırıyoruz. Aynı bağışlar ve nakdi bağışlar şeklinde. Aynı bağışlar, oyuncak bağışı ve hediye bağışı gibi bağışlar. Maddi olarak da, örneğin SMS hattımız var, KAÇUV'un ürünleri var ve bunlar standlarda satılarak gelir elde ediliyor. Yuvarlama sistemi var burada da. Örneğin 12.60 TL

gibi bir alışveriş yapıldığında kişi o tutarı 13TL'ye yuvarlayıp oradaki kuruşları bağış olarak yolluyor, çok ufak gibi gözükse de çığ gibi büyüyor. En önemlisi ise maraton. Adım Adım Platformu ve bu yıl Vodafone İstanbul Maratonu ile 1 milyon 300 bin TL toplandı ve ikinci aile evinin temelleri atıldı.

Oyuncak bağışında kriter var mı ?

Hediye detayı yönergemiz var. Peluş kabul edilmekte, çocuk düşürüp tekrar sarılabiliyor. Simli boya olmuyor mesela, ya da kanserojen maddeler olan şeyleri eliyoruz.

Gönüllüler kimlerden oluşuyor?

Gönüllülerin çok büyük bir kısmı kadın. Eğitimlerde 25 kadın geliyorsa 3 erkek geliyor. Hiçbir veriye dayanmadan gözlemlerimi aktarıyorum. Çok çok büyük bir kısmı gençlerden oluşuyor.

Aile evi projesinden bahsedebilir misiniz?

İlk aile evi Cerrahpaşa'nın hemen yan tarafında kuruldu, 14 odalı. Bir evde neye ihtiyaç varsa orada da her şey var. Ortak alanları var ve aileler, burada üç ay boyunca kalabiliyor. Bu süreçte doktor raporu istiyoruz aileden, çünkü kimseye mağduriyet yaşatmak istemeyiz. Bir dönemde tanı çok yükselmişti ve bizde böyle bir sınırlandırmaya ihtiyaç duyduk. Bu 3 aylık süreçte en azından akrabalarını araştırabildiler. Sıra yoksa zaten uzatıyoruz, şu ana kadar kimse açıkta kalmadı. Sonrasında ise Anadolu yakasındaki hastaların çok mağdur olduğunu gördük. Anadolu yakasının herhangi bir yerinden Cerrahpaşa'ya gelmek çok zor, bu yüzden ikinci aile evi projemizin temellerini yakın zamanda atık ve yıl sonu gibi bitmesi planlanan projede 22 odalı bir alan olacak. İçeride bir psikolog ekibi de bulunacak.

Yol arkadaşı ister misiniz?

■ Hasan Bayraktar

BlaBlaCar uygulaması, aynı yöne giden sürücü ve yolcuları bir araya getirerek yol masraflarının paylaşılmasını sağlayan dünyanın en büyük yolculuk paylaşım ağıdır. Sistem 2006 yılında Frédéric Mazzella, Francis Nappes ve Nicolas Brusson tarafından kuruldu. Aynı güzergâhta seyahat edecek yolcu ve sürücülerini bir araya getiren bu sistem, hem trafikteki araç sayısını azaltarak hem de yol ve benzin masraflarını kişiler arasında bölüştürerek ulaşımı daha ucuz ve daha çevre dostu hale getiriyor.

Paylaşım uygulaması Türkiye'de de hızla geliyor. En çok tercih edilen güzergâhlar İstanbul-Ankara, İstanbul-İzmir ve İstanbul-Antalya güzergâhları. BlaBlaCar tarafından yapılan araştırmaya göre, uygulamadan yararlananların yüzde 47'si sistemi ekonomik buldukları için, yüzde 46'sı ise sosyalleşmek için tercih ediyorlar.Sistem Türkiye dahil 22 ülkede 50 milyon üyeye ulaşmış bulunuyor. BlaBlaCar, adını arabadaki insanların rastgele konuşmalarından alıyor. Şirketin kurucularından ve o dönem Stanford Üniversitesi'nde öğrenci olan Frédéric Mazzella'nın bir Noel tatilinde Fransa'nın bir kasabasında yaşayan ailesinin yanına gitmek istemesiyle doğdu. Frédéric'in arabası yoktu fakat yollar araçlarında yalnız yolculuk eden insanlarla doluydu. Frédéric'in aklına kendisiyle aynı yöne giden bir sürücü bulmak ve ona aracındaki boş koltuk karşılığında benzin masraflarını paylaşma önerisi yapma fikri geldi. Bu fikri internette gerçekleştirebileceğini düşündü, uygulama böylece başlamış oldu.Uygulamada fiyatlar tamamen sürücü tarafından belirlendiği için, aynı rotayı sunan birden fazla sürücü söz konusu olabiliyor. Seyahat

etmek isteyen kişiler diledikleri sürücüyü tercih edebiliyor.

İrem Eren (yolcu)

Şahsen önce tereddütlerim vardı. Malum Türkiye'de güven problemimiz var ama erkek arkadaşım ile İstanbul'dan memleketimiz Ankara'ya seyahat ettik, gayet memnun kaldık. Ancak yine de tek başıma cesaret edemem.

Derya An (yolcu)

Bir nevi modern otostop diyebilirim. İki tarafın da kârlı olduğu, kazan kazan odaklı bir uygulama, gayet beğenerek ve önererek kullanıyorum. Ayrıca kedim olduğu için tercih

ettim, bu şekilde otobüse binemiyorum.

Kamil Sarı (yolcu)

Uygulamayı çok defa kullandım lakin hepsi istediğim memnuniyette değildi. Bazen sürücüyle irtibat sıkıntı olabiliyor, araç içinde rahatsız edici diyaloglar yaşanabiliyor, sürücünün aracı sıkıntılı sürmesi gibi sorunlar söz konusu olabiliyor.

Emrullah Yıldırım (sürücü)

İyilik yap iyilik göresin ilkesinin bir yansıması olarak yolculuğu paylaşıyor ve değerli insanlar tanıma fırsatı buluyorum. Fikir sahiplerine teşekkür ederim.

Sokaklar müzikle güzel

■ Ayşe Güven & Hicran Gümüş

Günlük koşuşturmacalarımızda sokağın rengini müzikle hatırlatan sanatçılar bizleri her yerde güzel melodileriyle karşıyorlar. Onların özgür ruhu ve kendilerine has tarzları sayesinde sanatın belki de en güzel ve doğal haliyle tanışıyoruz. Mutlu Sevinç de sanatını sokağa taşıyan bir sanatçı. Her sabah Mecidiyeköy’de saksafonuyla güzel ezgilerini bizlerle paylaşıyor. Onu daha yakından tanımak üzere kendisiyle bir söyleşi gerçekleştirdik.

Bize biraz kendinizden bahseder misiniz?

15 yıldır müzikle ilgileniyorum. Bankacılık ve sigortacılık mezunuyum. 10 yıl gitar çaldıktan sonra saksafona geçiş yaptım. Üniversitenin ilk yıllarından beri sokak sanatçılığı yapıyorum.

Peki neden sokak sanatçılığı?

Aslında bu soruyla sürekli karşılaşıyorum. Bence merak edilen, neden herhangi bir mekânda değil de sokakta çaldığım. Ben özgürlük için sokaktayım. Başında bir patron olması, senin sahneye ne zaman çıkıp iniceğini söylemesi, dinleyenlerin isteklerini çalmak zorunda kalmak, bunlar insanın özgürlüğünü kısıtlayan şeyler.

Tüm bunların yanında eğer çok bilindik bir sanatçı da değilsen ve mekâna kendi izleyici kitleni getiremiyorsan parayı da alamama olasılığı çok yüksek. Sonuçta biz sigortalı çalışan olmuyoruz sahnede. Ama bunların hepsini bir yana bırakırsak, sokaktayken çok huzurlusun. Eğer yaptığın işte çok para kazanma amacın yoksa ve yaptığın işi özgür, mutlu bir şekilde yapmak istiyorsan çok huzurlusun. İstedğin parçayı istediğin şekilde özgürce çalabiliyor olmak gerçekten çok güzel bir şey. Bu yüzden de sanatımı sokakta yapıyorum.

Sokak sanatçısı olmak size ne kazandırdı?

Her gün sokakta olduğumuz için binlerce insanla karşılaşıyoruz. Hepsine nasıl davranman gerektiğini, nasıl yaklaşman gerektiğini öğrenmeye başlıyorsun ister istemez ve bunun sonucunda da bayağı böyle insan sarrafı olmaya doğru gidiyorsun. Yurt dışında sokak sanatçılığı ciddi anlamda bir meslek olarak görülüyor. Meselâ ben Londra’ya gitmiştim.

Üç ay kaldım ve bu üç ay içinde tabii cebimden de harcarım yaptım ama yeri geldiğinde sokak sanatçılığı yaptım ve kendi giderlerimi karşılayabilecek kadar para kazanmıştım, dilimi de oldukça geliştirmeme yardımcı oldu. Galiba olumsuz değil de olumlu yanlarını yaşıyorum.

İnsanların size tepkileri ne yönde oluyor?

Bir parçayı söylerken kötüyse de iyiye de insanlar yanıma gelip çok doğal, çok saf bir şekilde bana iyi mi kötü mü olduğumu söyleyebiliyorlar. Hatta bir seferinde bir şarkıyı söylerken yaşlı bir teyze gelip yanağı-mı öpmüştü. Bu bence inanılmaz bir şey.

Unutmadığınız bir anınız var mı?

O kadar fazla anı biriktirdim ki en unutulmazı bile unuttur oldum. Ama bende en çok yer eden anımı geçen yaz Bodrum’a sokak sanatçılığı turnesi için gittiğimizde yaşadım. Önce bütün ekipmanlarımız teker teker bozuldu, ardından 6.2’lik depremi yaşadık. En sonunda da zabıta ekipmanlarımızı almaya kalkıştı ve İzmir’e kaçtık. Bodrum’da çile üstüne çile yaşayıp perişan olsak da acayip zevkli geçen günlerimizdi.

Perulu sanatçı İstiklal’de çalışıyor

İstiklal caddesinde günün her saatinde müzik yapan sokak sanatçıları görmek mümkün. O sanatçılardan biri de Peru’dan ülkemize gelmiş bir öğrenci. Geleneksel kostümüyle dinleyicilerine Latin müziğinden örnekler sunuyor. Neden sokakta müzik yapıyorsun diye soruyoruz. “Çünkü insanların bir arada bulunduğu rengarenk yer sokaklardır. Sokaklar hem onlarla etkileşime geçmek hem de pratik için eşsiz fırsat yaratan alanlardır. Bir öğrenci olarak kocaman enstrümanlarla grupca bir araya gelecek ortam bulabilmek oldukça zor ve pahalı.

Fakat sokaklar her an bizi bekliyor. Sokakların gerçek sahibi aslında onlardan faydalanıp oraları renklendirenlerdir. Biz cüzi bir miktarda da olsa harçlığımızı çıkartıyoruz. Daha iyi çalabilmek için pratik yapıyoruz ve bize ilham veren insanlarla tanışıyoruz. Sanat işte bu yüzden sokakta ve hep öyle olmaya devam edecek” diye cevaplıyor.

Dinleyiciler memnun

Ayak üstü sohbet ettiğimiz bir dinleyici, sokak sanatçıları oldukça eğlenceli ve yaratıcı bulduğunu söylüyor. “Ne zaman ne çalacakları hiçbir zaman kestirilmiyor. Bundan dolayı da bu spontane olaylardan çok hoşlanıyorum. Örneğin Ankara’dayken Manga grubunun solisti Ferman Akgül’ü sokakta gören bir sokak sanatçısı hemen onun şarkısını çalmaya başladı. Ferman Akgül de ona eşlik etti. Bu olaya tanık olmak benim için eşi benzeri olmayan unutulmaz anlardan

bir tanesiydi” diyor.

Bir başka dinleyici, “Büyük bir şehirde korna seslerinden değil de sokakta kendini rahatça ifade edebilen sanatçılardan rahatsız olmak bana gerçekten çok anlamsız geliyor. Tramvayda ya da herhangi bir araçta bir sanatçının aslında hiç o an aklında olmayan bir şarkıyı sana gülümseyerek seslendirilmesi, seni günün yoğunluğundan alıp başka dünyalara götürmesi harika” diyor.

